

**PRIRAĎOVACIA
SPRÁVA
SLOVENSKEHO
KVALIFIKAČNÉHO RÁMCA
K EURÓPSKEMU
KVALIFIKAČNÉMU
RÁMCU
2017**

PRIRAĐOVACIA SPRÁVA SLOVENSKEHO KVALIFIKAČNEHO RÁMCA K EURÓPSKEMU KVALIFIKAČNEMU RÁMCU 2017

Autori: Ildikó Pathóová,
Lubica Gállová,
Alexandra Junášková

Spolupráca a podpora: Juraj Kobela, Monika Korškošová, Vladimír Hlinka, Miroslava Klemková, Karol Jakubík, Monika Rybová, Zuzana Brčáková, Andrej Piovarči, Mária Holická, Juraj Vantuch, Dagmar Jelínková a ďalší odborníci z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Štátna školská inšpekcia, Národný inštitút certifikovaných meraní a kľúčové zainteresované strany.

Vydavateľ: © Štátny inštitút odborného vzdelávania, Bellova 54/A, 837 63 Bratislava 37
2017

ISBN: 978-80-89247-62-2

EAN: 9788089247622

9 788089 247622

**PRIRAĎOVACIA
SPRÁVA
SLOVENSKEHO
KVALIFIKAČNÉHO RÁMCA
KEURÓPSKEMU
KVALIFIKAČNÉMU
RÁMCU**

2017

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK	3
PREDSLOV	4
ÚVOD.....	5
Časť I - SYSTÉM VZDELÁVANIA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.....	7
1. Predprimárne vzdelávanie.....	10
2. Primárne a nižšie stredné vzdelávanie	10
3. Nižšie stredné odborné vzdelávanie	11
4. Stredné odborné vzdelávanie	11
5. Úplné stredné vzdelávanie	11
6. Postsekundárne vzdelávanie	13
7. Špeciálne školy	14
8. Vysokoškolské vzdelávanie	14
9. Ďalšie vzdelávanie	17
Časť II - Slovenský kvalifikačný rámec.....	20
1. História vývoja Slovenského kvalifikačného rámca (SKKR)	20
2. Úlohy a ciele SKKR.....	21
3. Subrámce SKKR.....	23
4. SKKR a dublinské deskriptory	28
5. Národná sústava kvalifikácií.....	29
Časť III - Desat' kritérií priraďovacieho procesu	33
Kritérium 1.....	33
Kritérium 2.....	36
Kritérium 3.....	49
Kritérium 4.....	57
Kritérium 5.....	63
Kritérium 6.....	71
Kritérium 7.....	72
Kritérium 8.....	74
Kritérium 9.....	74
Kritérium 10	75
Budúcnosť SKKR.....	76
Záver.....	88
Literatúra	79

ZOZNAM SKRATIEK

AZZZ	Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky
CVTI SR	Centrum vedecko-technických informácií SR
CŽV	celoživotné vzdelávanie
ECVET	Európsky systém prenosu kreditov v odbornom vzdelávaní a príprave
EHEA	Európsky priestor vysokoškolského vzdelávania
EKR	Európsky kvalifikačný rámec
ENQA	Európska asociácia na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania
EQAVET	Európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality v odbornom vzdelávaní a príprave
EÚ	Európska únia
ISCED	Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania
KK	karta kvalifikácie
KOZ SR	Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
NKM	Národné koordinačné miesto
NKV	Národná klasifikácia vzdelania
NRVK	Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie
NSK	Národná sústava kvalifikácií
NSP	Národná sústava povolání
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
NÚCŽV	Národný ústav celoživotného vzdelávania
OVP	odborné vzdelávanie a príprava
QF-EHEA	Kvalifikačný rámec Európskeho vysokoškolského priestoru
RÚZ	Republiková únia zamestnávateľov Slovenskej republiky
SKKR	Slovenský kvalifikačný rámec
SOŠ	stredná odborná škola
SR	Slovenská republika
ŠIOV	Štátny inštitút odborného vzdelávania
ŠKOV	Štatistická klasifikácia odborov vzdelania
ŠkVP	školský vzdelávací program
ŠPÚ	Štátny pedagogický ústav
ŠŠI	Štátna školská inšpekcia
ŠVP	štátny vzdelávací program
VŠ	vysoká škola
VÚC	vyšší územný celok
Z. z.	Zbierka zákonov
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

PREDSLOV

Tento dokument je aktualizovanou verziou správy o implementácii Slovenského kvalifikačného rámca, ktorá bola predložená Poradnej skupine pre Európsky kvalifikačný rámec v decembri 2015.

Prirad'ovacia správa vysvetľuje prepojenie Slovenského kvalifikačného rámca s Európskym kvalifikačným rámcom pre celoživotné vzdelávanie a opisuje procesy a zásady, ktoré zabezpečujú jeho kompatibilitu.

Prirad'ovacia správa je výsledkom spolupráce Národného koordinačného miesta pre EKR a odboru celoživotného vzdelávania Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Pripomienkovali a komentovali ju príslušné odbory Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, národní a zahraniční experti a členovia Poradnej skupiny pre EKR.

ÚVOD

Slovenský kvalifikačný rámec (SKKR) otvoril cestu k vytvoreniu otvoreného, transparentného a flexibilného systému kvalifikácií na Slovensku. Hnacou silou jeho realizácie v Slovenskej republike bolo zvýšené úsilie o internacionalizáciu vzdelávania a odstránenie prekážok pre európsku mobilitu. SKKR je nástroj, ktorý umožňuje spoločné porozumenie a spresnenie vzdelávacích výstupov pri zohľadnení rôznych vzdelávacích ciest. Je založený na zapojení a účasti zainteresovaných strán na rozvoji kvalifikácií a umožňuje prispôsobenie kvalifikácií potrebám trhu práce a spoločnosti. V medzinárodnom kontexte podporuje uznávanie a transparentnosť kvalifikácií.

História Slovenského kvalifikačného rámca sa datuje od roku 2009, keď vláda SR prijala uznesenie č. 105/2009 zo 4. februára 2009 ako legislatívny záväzok k jeho vytvoreniu. Uznesenie obsahovalo kroky potrebné na vytvorenie národných štruktúr a začalo procesy vedúce k jeho úplnej implementácii.

Prirad'ovacia správa sumarizuje vývoj SKKR v rokoch 2009 - 2017 a vysvetľuje jeho vzťah a kompatibilitu s Európskym kvalifikačným rámcom. Správa zahŕňa kvalifikácie v oblasti všeobecného vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy, vysokoškolského vzdelávania a profesijných kvalifikácií. Systém vysokoškolského vzdelávania na Slovensku prechádza rozsiahlou reformou a v najbližšom období sa očakávajú významné legislatívne zmeny. Preto sebahodnotiacia správa vo vzťahu ku kvalifikačnému rámcu pre Európsky priestor vysokoškolského vzdelávania bude predložená samostatne po úplnom prijatí reformy.

Správa predstavuje tiež výhľadový plán vo svetle národnej reformy vzdelávania, ktorú oznámila novozvolená vláda v novembri 2016, a očakávaný vplyv SKKR na slovenský kvalifikačný systém, hlavne smerom k validácii neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.

Vývoj SKKR, ako aj vypracovanie tohto dokumentu si vyžadovali úzku spoluprácu a otvorený dialóg medzi expertmi a zainteresovanými stranami, najmä pokiaľ ide o očakávania a vplyv SKKR.

Prirad'ovacia správa pozostáva z piatich častí:

Prvá časť je popisom slovenského vzdelávacieho systému. Zahŕňa všeobecný opis všetkých úrovní vzdelávacieho systému od predškolskej po terciárnu úroveň, ako aj systém ďalšieho vzdelávania. Táto kapitola uvádza krátke charakteristiky typov programov, spôsobov realizácie a certifikačných a akreditačných postupov na Slovensku.

Druhá časť popisuje Slovenský kvalifikačný rámec. Obsahuje históriu a proces jeho vývoja, princípy SKKR, charakteristické znaky a funkcie, jeho štruktúru a typy kvalifikácií udeľovaných v rámci štyroch subrámcov. Vysvetľuje tiež úlohu a funkcie Národnej sústavy kvalifikácií.

Tretia časť obsahuje podrobné vysvetlenie plnenia desiatich kritérií stanovených v odporúčaní o EKR ako súčasť prirad'ovacieho procesu.

Posledná časť je plánom do budúcnosti, ktorý popisuje najnovší vývoj na Slovensku, najmä vo svetle začínajúcej národnej reformy vzdelávania.

PRIRAĎOVACIA SPRÁVA 2017

Prílohy tvoria samostatnú časť správy, ktorá obsahuje podporné materiály, príklady a dokumenty potrebné na objasnenie a podporu hlavnej časti správy. Táto časť obsahuje deskriptory SKKR, vybrané kvalifikácie zahrnuté do Národnej sústavy kvalifikácií, informácie o systéme duálneho vzdelávania na Slovensku a súhrn troch analýz o SKKR a Národnej sústave kvalifikácií (NSK) vykonaných v roku 2016.

Časť I - SYSTÉM VZDELÁVANIA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným poskytovateľom kvalifikácií v SR je formálne (školské) vzdelávanie. Predškolské, základné, stredoškolské a terciárne vzdelávanie je v pôsobnosti Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR, ministerstvo školstva).

Najväčšiu časť škôl na Slovensku predstavujú štátne školy, ktoré zriaďujú obce a vyššie územné celky. Cirkevné a súkromné školy sú tiež neoddeliteľnou a rovnocennou súčasťou formálneho vzdelávacieho systému. Školský systém zahŕňa aj ďalšie vzdelávacie inštitúcie - školy pre deti so špeciálnymi potrebami, jazykové školy a základné umelecké školy. Akákoľvek forma diskriminácie vrátane segregácie je zakázaná Ústavou SR, antidiskriminačným zákonom a zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon). Ústava SR zaručuje občanom patriacim k národnostným menšinám okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na vzdelanie v ich v rodnom jazyku. Žiak má právo na individuálny prístup rešpektujúci jeho schopnosti, možnosti, nadanie a zdravotný stav a úctu k jeho vierovyznaniu, svetonázoru, národnostnej a etnickej príslušnosti. Inklúzia vo vzdelávaní smeruje k vytvoreniu kultúry, politiky a praxe tak, aby bola zohľadnená rôznorodosť žiakov.

Štruktúra vzdelávacieho systému je uvedená na obrázku č. 1.

Po roku 1989 sa proces transformácie a reformy slovenského vzdelávacieho systému uskutočňoval v niekoľkých fázach. V roku 2001 sa Národný program vzdelávania na nasledujúcich 10 - 15 rokov (tzv. Milénium) pokúsil nastaviť nový smer vzdelávacieho systému, jeho cieľov a obsahu výchovy a vzdelávania pre nové potreby a požiadavky 21. storočia. Niektoré z jeho cieľov sa odrazili v zákone č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)¹, prijatom v roku 2008.

Zákon spustil kurikulárnu reformu v SR, zaviedol vzdelávacie štandardy a systém hodnotenia kvality s externým testovaním. *Dvojúrovňový model* vzdelávacích programov zahŕňa:

1. Štátny vzdelávací program (ŠVP)

- Definuje celoštátne platné vzdelávacie štandardy (minimálne cieľové požiadavky, ktoré má absolvent dosiahnuť) pre všeobecné vzdelávanie a odborné vzdelávanie a prípravu (v prípade odborného vzdelávania a prípravy pre študijné alebo učebné odbory). Vzdelávacie ciele sú vyjadrené vo forme povinných výkonových a obsahových štandardov, ktoré sú opísané ako vzdelávacie výstupy. Umožňuje porovnateľnosť dosiahnutého stupňa vzdelania a úrovne kvalifikácie. Hlavnou úlohou ŠVP je definovať povinný obsah vzdelávania; v odbornom vzdelávaní a príprave zabezpečenie súladu medzi OVP a trhom práce, definovanie metód, foriem a prostriedkov overovania a potvrdzovania dosiahnutého vzdelania a kvalifikácie. ŠVP je základom pre tvorbu školského vzdelávacieho programu.

2. Školský vzdelávací program (ŠkVP)

- Vypracúva ho škola v súlade so ŠVP a svojím zameraním, cieľmi a potrebami trhu práce. Okrem povinných výkonových a obsahových štandardov v súlade so ŠVP obsahuje špecifické ciele, ktoré jasne definujú stav

¹ Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

osobnosti, správania sa žiaka, ktoré sa má dosiahnuť po ukončení vzdelávacieho procesu². Je tiež nástrojom procesu samohodnotenia školy (interný systém hodnotenia žiakov a učiteľov). Externým hodnotiacim orgánom ŠkVP je Štátna školská inšpekcia (ŠŠI)³.

Reforma systému školského vzdelávania a odbornej prípravy tiež umožnila odklon od centrálne riadeného systému a zaviedla novú dimenziu v zabezpečovaní kvality vzdelávania a odbornej prípravy v školách. Decentralizácia štátnej správy v roku 2003⁴ viedla k transformácii centralizovaného riadenia vzdelávacieho systému a prenosu časti kompetencií z ústredných orgánov na regionálne a miestne orgány. Reforma posilnila autonómiu, zodpovednosť a diferenciaciu škôl a preniesla rozhodovacie procesy na manažment škôl, rovnako ako aj stratégiu, koncepciu vzdelávania a profil škôl. Zaviedla tiež nové opatrenia monitorovania a zabezpečovania kvality vzdelávania a odbornej prípravy na školách (externé a interné).

Po prijatí školského zákona v roku 2008 nasledovali ďalšie reformy. Zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave⁵ priniesol významné zmeny zavedením prvkov duálneho vzdelávania a umožnil lepšie zapojenie zamestnávateľov a profesijných organizácií do obsahu a financovania odborného vzdelávania a prípravy (pozri podrobnejšie v časti Úplné stredné vzdelávanie).

Povinná školská dochádzka trvá 10 rokov. Každý občan SR má právo na bezplatné vzdelávanie v štátnom základnom a strednom školstve, ktoré zaručuje ústava. Toto právo sa vzťahuje aj na deti cudzincov s trvalým pobytom na Slovensku, deti žiadateľov o azyl, deti slovenských občanov žijúcich v zahraničí. Jedným z dôsledkov povinnej školskej dochádzky je aj to, že Slovensko je medzi krajinami EÚ s nízkou mierou predčasného ukončenia školskej dochádzky (6,9 % v roku 2015⁶).

Všetky študijné a učebné odbory vo formálnom vzdelávaní sú zahrnuté v *Národnej klasifikácii vzdelania*⁷ (NKV). Ide o štatistickú klasifikáciu všetkých študijných a učebných odborov a študijných programov s previazaním na ISCED 97 a 2011 a ISCED FoET 2013. Klasifikácia ponúka zrozumiteľný a jednoduchý prehľad systému vzdelávania a odbornej prípravy. NKV obsahuje všetky študijné odbory a študijné programy vrátane zrušených.

Podrobnejšie informácie o študijných a učebných odboroch sú obsiahnuté v *sústave študijných a učebných odborov*⁸ (pre stredné odborné vzdelávanie a prípravu) a *sústave študijných odborov vysokoškolského vzdelávania*⁹.

Štatistický úrad Slovenskej republiky pravidelne vydáva *Štatistickú klasifikáciu odborov vzdelania*¹⁰ (ŠKOV).

2 „Špecifický (konkrétny) cieľ by mal jednoznačne definovať stav osobnosti, správania sa žiaka, ktorý sa má dosiahnuť na konci vyučovacieho procesu, t. j. čo konkrétne sa má žiak naučiť, čo konkrétne má vedieť (ktoré konkrétne vedomosti, zručnosti, návyky, postoje, schopnosti, kompetencie si má osvojiť, do akej hĺbky a za akých podmienok).“ JAKUBOVÁ, G. Metodika tvorby školských vzdelávacích programov pre stredné odborné školy, s. 93, <http://www9.siov.sk/metodika-tvorby-skolskych-vzdelavacich-programov-pre-sos/10692s>

3 Ďalšie aktivity ŠŠI sú uvedené v Kritériu 5.

4 Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

5 Zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

6 Eurostat. Early leavers from education and training by sex [t2020_40]. European Commission, http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=t2020_40

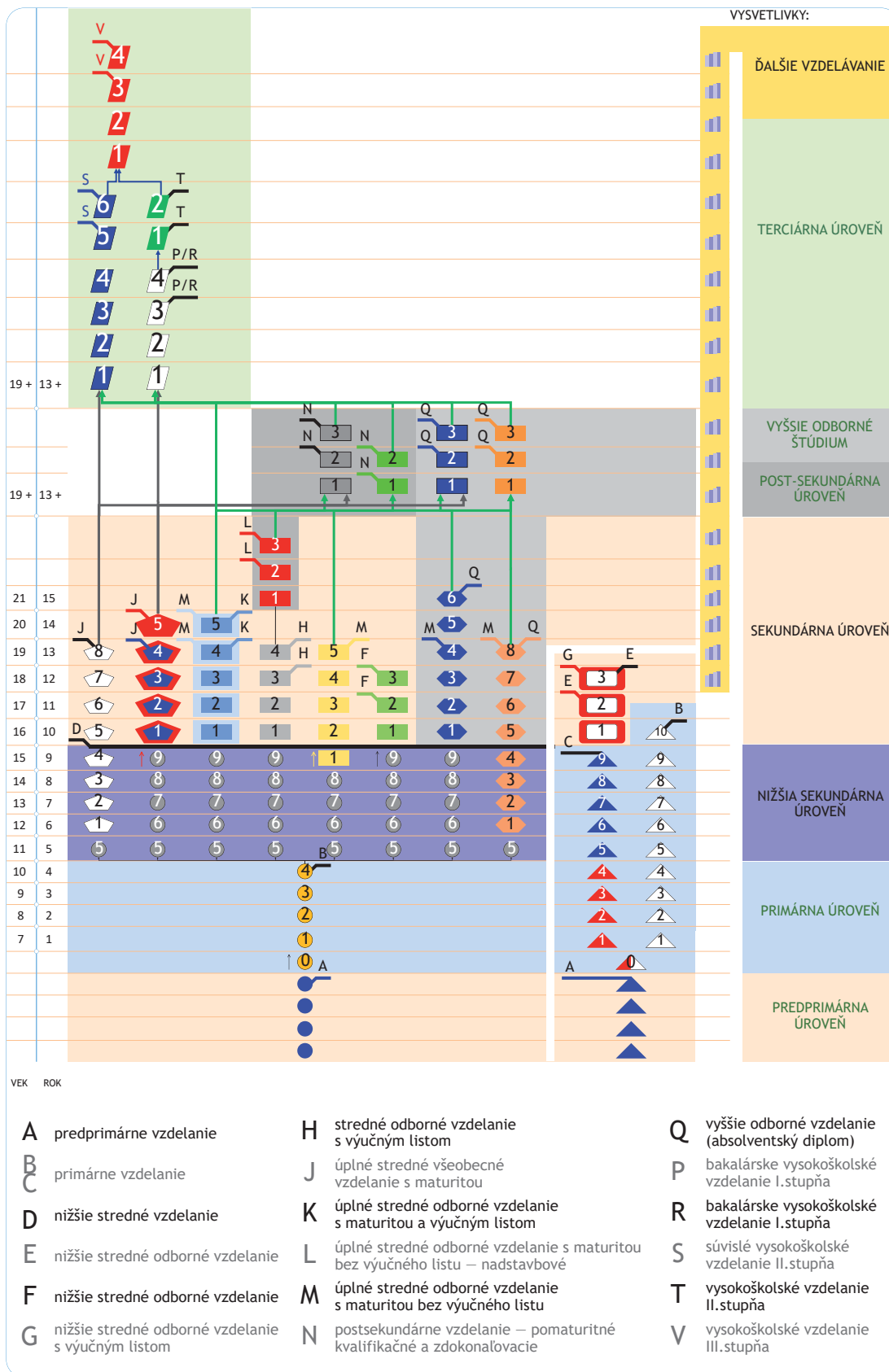
7 MŠVVaŠ SR. Národná klasifikácia vzdelania, <http://www.minedu.sk/data/files/3772.pdf>

8 Študijné a učebné odbory (ŠaUO). MŠVVaŠ SR, <https://www.minedu.sk/18673-sk/studijne-a-ucebne-odbory-sauo/>

9 Sústava študijných odborov SR. MŠVVaŠ SR, <https://www.minedu.sk/sustava-studijnych-odborov-sr/>

10 Vyhľadávka Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 243/2012 Z. z. ktorou sa vydáva Štatistická klasifikácia odborov vzdelania.

ÚROVNE VZDELANIA A STUPNE VZDELANIA V SYSTÉME VZDELÁVANIA SR

Obrázok č. 1: Úrovně vzdelávania a stupne vzdelania v systéme vzdelávania SR

1. Predprimárne vzdelávanie

Predprimárne vzdelávanie poskytujú materské školy bez udelenia kvalifikácie. Predprimárne vzdelávanie nie je povinné; deti môžu chodiť do materských škôl od 3 rokov až do vstupu do povinného vzdelávania. Posledný rok predškolského vzdelávania je zo zákona bezplatný - ponúka nepovinnú prípravu na školskú dochádzku.

V roku 2016 bolo v SR 2 955 materských škôl (verejných, cirkevných a súkromných) s 159 081 deťmi a 85 špeciálnych materských škôl s 1 760 deťmi¹¹.

2. Primárne a nižšie stredné vzdelávanie

Na Slovensku je povinná 10-ročná školská dochádzka. Zvyčajne začína vo veku 6 rokov a končí vo veku 16 rokov, čo zahŕňa 9 rokov základnej školy a jeden ďalší rok na strednej škole.

Primárne vzdelávanie (ISCED 2011: 100) (prvý stupeň 9-ročnej základnej školy, 1. až 4. ročník) sa zameriava na postupný rozvoj kľúčových kompetencií žiakov ako základu pre všeobecné vzdelávanie.

Primárne vzdelanie sa získava po úspešnom ukončení 4. ročníka, po ktorom žiaci pokračujú na ďalšom stupni v nižšom strednom vzdelávaní.

Primárne vzdelávanie, na základe konsenzu zodpovedných orgánov zapojených do prirad'ovacieho procesu, vedie ku kvalifikácii nadobúdanej vo všeobecnom vzdelávaní (ďalej len „všeobecnovzdelávacia kvalifikácia“) na úrovni 1 národného kvalifikačného rámca - SKKR 1.

Všeobecnovzdelávacia kvalifikácia zatiaľ nebola definovaná právnymi predpismi; očakáva sa jej zavedenie v legislatíve, ktorá sa má zmeniť v rámci prebiehajúcej reformy.

Nižšie stredné vzdelávanie (ISCED 2011: 244) poskytuje žiakom základné vedomosti, zručnosti a kompetencie, ktoré sú potrebné pre orientáciu v živote a spoločnosti, ako aj v ďalšom vzdelávaní. Zahŕňa tieto oblasti: jazyk a komunikácia, matematika a práca s informáciami, človek a príroda, človek a spoločnosť, človek a hodnoty, človek a svet práce, umenie a kultúra, zdravie a pohyb a ďalšie kľúčové prierezové kompetencie. Nižšie stredné vzdelanie sa dá získať:

- po úspešnom ukončení posledného ročníka druhého stupňa základnej školy (ročníky 5 - 9),
- po ukončení nižších ročníkov 5- a 8-ročného programu gymnázií a konzervatórií.

Po úspešnom absolvovaní nižšieho stredného vzdelávania získajú žiaci vysvedčenie s doložkou, ktoré dokumentuje dosiahnuté vzdelanie¹².

Programy nižšieho stredného vzdelávania, podľa konsenzu zodpovedných orgánov zapojených do procesu prirad'ovania, vedú k všeobecnovzdelávacej kvalifikácii na úrovni 2 národného kvalifikačného rámca - SKKR 2.

¹¹ Štatistická ročenka - materské školy. CVTI SR, http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia/statisticka-rocenka-materske-skoly.html?page_id=9602

¹² Pozri prílohu č. 3.

3. Nižšie stredné odborné vzdelávanie

Učebné odbory **nižšieho stredného odborného vzdelávania (ISCED 2011: 253)**, ktoré ponúkajú stredné odborné školy, pripravujú žiakov so slabším prospechom bez ukončeného nižšieho stredného vzdelania na vykonávanie jednoduchých povolání v priemysle, poľnohospodárstve alebo službách. Kurikulum zahŕňa teoretické (všeobecné a odborné) vzdelávanie a praktickú prípravu. Štúdium zvyčajne trvá dva až tri roky a ponúka kvalifikáciu na vykonávanie jednoduchých a pomocných úloh. Absolventom sa vydáva vysvedčenie o záverečnej skúške a v niektorých prípadoch aj výučný list. V týchto programoch sa vzdeláva iba 0,5 % všetkých žiakov vo formálnom vzdelávaní¹³. Absolventi nižšieho stredného odborného vzdelávania môžu pokračovať vo svojom štúdiu v strednom alebo úplnom strednom vzdelávaní za predpokladu, že absolvujú ročné preklenovacie vzdelávanie na získanie nižšieho stredného vzdelania.

Programy nižšieho stredného odborného vzdelávania vedú ku kvalifikácii nadobúdanej v odbornom vzdelávaní a príprave (ďalej len „odborná kvalifikácia“) na úrovni 2 národného kvalifikačného rámca (v niektorých prípadoch je možná aj úroveň 3) - SKKR 2 (3)¹⁴.

4. Stredné odborné vzdelávanie

Na získanie **stredného odborného vzdelania (ISCED 2011: 353)** musia žiaci absolvovať tri až štyri roky na strednej odbornej škole. Študenti vstupujú do stredného odborného vzdelávania po úspešnom ukončení nižšieho stredného vzdelávania. Stredné odborné vzdelávanie pripravuje žiakov hlavne na robotnícke povolania alebo remeslá. Kurikulum zahŕňa teoretické (všeobecné a odborné) vzdelávanie a praktickú prípravu. Po absolvovaní záverečnej skúšky získajú žiaci výučný list potvrdzujúci získanú kvalifikáciu. Absolventi môžu pokračovať v štúdiu v programoch nadstavbového štúdia s cieľom získať vysvedčenie o maturitnej skúške, a tým aj prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu.

Programy stredného odborného vzdelávania vedú k odbornej kvalifikácii na úrovni 3 národného kvalifikačného rámca - SKKR 3.

5. Úplné stredné vzdelávanie

Žiaci môžu po úspešnom ukončení nižšieho stredného vzdelávania pokračovať v **úplnom strednom vzdelávaní**. Prijímanie na niektoré typy škôl vyžaduje talentovú skúšku, aby preukázali predpoklady na štúdium vo vybranom odbore (napr. umelecké, športové, bilingválne školy atď.).

Úplné stredné vzdelávanie má dva hlavné prúdy: úplné stredné všeobecné vzdelávanie a úplné stredné odborné vzdelávanie, ktoré upravuje školský zákon a zákon č. 61/2015 Z. z o odbornom vzdelávaní a príprave¹⁵.

Úplné stredné všeobecné vzdelanie (ISCED 2011: 344) sa môže získať vo štvor-, päť- alebo osemročných

¹³ CEDEFOP. Vocational education and training in Slovakia: short description, s. 22,

<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4150>

¹⁴ Úroveň závisí od vzdelávacích výstupov jednotlivých kvalifikácií. Viac v Kritériu 2. Rovnaké pravidlo platí aj pre kvalifikácie uvedené ďalej.

¹⁵ Zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

programoch gymnázií. Vzdelávanie sa zameriava na získanie všeobecných vzdelávacích základov a kľúčových kompetencií. Pripravuje žiakov najmä na štúdium na vysokých školách, ale aj na zamestnanie, ako aj osobný a spoločenský život.

Štúdium na *gymnáziu* sa ukončuje *maturitnou* skúškou. Absolventi získajú vysvedčenie o maturitnej skúške, ktorým sa potvrdzuje dosiahnutie *úplného stredného všeobecného vzdelania*.

Programy úplného stredného všeobecného vzdelávania vedú k všeobecnovzdelávacej kvalifikácii na úrovni 4 národného kvalifikačného rámca - SKKR 4.

Úplné stredné odborné vzdelávanie (ISCED 2011: 354) trvá štyri až päť rokov. Pripravuje žiakov na povolanie alebo na konkrétne odborné činnosti a poskytuje sa v stredných odborných školách. Kurikulum zahŕňa teoretické (všeobecné a odborné) vzdelávanie a praktickú prípravu. Praktické vyučovanie sa uskutočňuje v dielňach, pracoviskách zamestnávateľa a pracoviskách praktického vyučovania a v súčasnosti ešte aj v strediskách odbornej praxe a školských hospodárstvach. Štúdium sa ukončuje maturitnou skúškou, ktorá umožňuje prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu. Absolventi získajú vysvedčenie o maturitnej skúške, v niektorých študijných odboroch aj výučný list ako doklad o odbornej kvalifikácii.

Programy úplného stredného odborného vzdelávania vedú k odborným kvalifikáciám na úrovni 3 a 4 národného kvalifikačného rámca - SKKR 3 - 4¹⁶.

Zákon č. 61/2015 Z. z. zaviedol v roku 2015 významné zmeny v OVP. Umožnil zaviesť prvky duálneho vzdelávania a lepšie prepojenie odborného vzdelávania a prípravy a trhu práce. Systém duálneho vzdelávania zaviedol úzku spoluprácu medzi školami a podnikmi alebo profesijnými organizáciami, najmä v praktickom vyučovaní žiakov na pracoviskách praktického vyučovania. Táto spolupráca zahŕňa úpravu vzdelávacích programov (štátnych a školských), výber žiakov pre duálne vzdelávanie, praktické vyučovanie na pracovisku praktického vyučovania, záverečné skúšky a súvisiace dokumenty týkajúce sa výsledkov štúdia. Zákon tiež zaviedol daňové stimuly pre podnikateľov (fyzické a právnické osoby), ktorí sa podieľajú na OVP. Na rozdiel od tradičného duálneho modelu sú učiaci sa riadnymi žiakmi stredných odborných škôl, a nie zamestnancami. Ďalšie informácie týkajúce sa duálneho systému s jeho špecifickými vlastnosťami pre Slovensko sú popísané v prílohe č. 2.

¹⁶ Vo výnimočných prípadoch je možná úroveň SKKR 5.

Programy duálneho odborného vzdelávania a prípravy sa v súčasnosti poskytujú v rámci stredného odborného, úplného stredného odborného a postsekundárneho vzdelávania.

Na Slovensku teda existujú tri paralelné modely počiatočného OVP:

- duálny systém s priamym zapojením zamestnávateľov - žiaci absolvujú praktické vyučovanie na pracovisku praktického vyučovania v podniku a všeobecné a odborné vedomosti získavajú v škole,
- praktické vyučovanie na pôde školy, napr. v dielňach, laboratóriách, cvičných firmách atď.,
- vzdelávanie na pracovisku poskytované v podnikových zariadeniach s kratšími obdobiami praktického vyučovania.

Bez ohľadu na model programu OVP absolventi získajú rovnaký doklad.

Konzervatóriá

Konzervatóriá sú samostatným druhom strednej školy s umeleckým zameraním. Poskytujú úplné stredné odborné vzdelanie (*ISCED 2011: 354*) a vyššie odborné vzdelanie (*ISCED 2011: 554*) v súvislých programoch so zameraním na hudbu alebo dramatické umenie (šestročný program) alebo tanec (osemročný program).

Získaný stupeň vzdelania preukazuje vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom s právom používať titul „diplomovaný umelec“ (DiS.art).

Programy konzervatórií vedú k získaniu odborných kvalifikácií na úrovni 4 (maturita) a 5 (absolútórium) národného kvalifikačného rámca - SKKR 4 - 5.

6. Postsekundárne vzdelávanie

Postsekundárne vzdelávanie poskytujú stredné odborné školy. Existuje päť typov post-sekundárnych neterciárnych programov:

- programy nadstavbového štúdia (ISCED 454),
- programy kvalifikačného štúdia vedúce k (druhej) odbornej kvalifikácii (ISCED 454),
- programy zdokonaľovacieho štúdia (ISCED 454),
- programy špecializačného štúdia (ISCED 554),
- programy vyššieho odborného štúdia (ISCED 554).

Programy trvajú od 6 mesiacov do 3 rokov.

Programy nadstavbového štúdia sú určené pre absolventov stredného odborného vzdelávania a vedú k vysvedčeniu o maturitnej skúške. Programy kvalifikačného vzdelávania vedú k získaniu druhého vysvedčenia

o maturitnej skúške, pozostávajúcej z odbornej zložky maturitnej skúšky. Programy zdokonaľovacieho štúdia nevedú k novej kvalifikácii.

Programy špecializačného a vyššieho odborného štúdia sa ukončujú absolventskou skúškou a absolventi získajú vysvedčenie o absolventskej skúške, *absolventský* diplom a titul „diplomovaný špecialista“ (DiS).

Programy postsekundárneho vzdelávania vedú k získaniu odborných kvalifikácií na úrovni 4 - 5 národného kvalifikačného rámca - SKKR 4 - 5.

7. Špeciálne školy

Vzdelávací systém na Slovensku zahŕňa aj iné typy škôl alebo programov, ktoré poskytujú špecifické vzdelávanie od predškolského vzdelávania až po postsekundárne vzdelávanie.

Špeciálne školy (základné a stredné) ponúkajú programy prispôbené žiakom a študentom so špeciálnymi potrebami. Programy vedú ku kvalifikáciám na rovnakých úrovniach, ako sú opísané vyššie.

Existujú aj programy prispôbené žiakom so špeciálnymi potrebami s mentálnym postihnutím. **Tieto programy vedú k odborným kvalifikáciám na úrovni 1 - 3 národného kvalifikačného rámca - SKKR 1 - 3.**

8. Vysokoškolské vzdelávanie

Slovenská republika je signatárskou krajinou Bolonskej deklarácie prijatej v roku 1999. Terciárne vzdelávanie sa riadi zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách (vysokoškolský zákon)¹⁷. Podľa zákona sa v Slovenskej republike rozoznávajú nasledujúce vysoké školy:

- verejné (počet v roku 2016: 20),
- štátne - vojenské, policajné a zdravotnícke vysoké školy (počet v roku 2016: 3),
- súkromné (počet v roku 2016: 12),
- zahraničné vysoké školy - neriadia sa vysokoškolským zákonom, ale legislatívou štátu, v ktorom majú sídlo (počet v roku 2016: 5).

V roku 2002 sa vysokoškolské inštitúcie rozdelili do dvoch kategórií: na univerzitné a neuniverzitné vysokoškolské inštitúcie. Toto rozdelenie slúži ako mechanizmus na pridelovanie verejných financií.

¹⁷ Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vysoké školy poskytujú:

- **bakalárske študijné programy** (prvý stupeň, **ISCED 2011: 665**) so štandardnou dĺžkou štúdia 3 až 4 roky v dennej forme štúdia (3 až 5 rokov v externej forme štúdia); v dennej forme štúdia je štandardná študijná záťaž 60 kreditov za akademický rok (celkovo 180 kreditov v priebehu troch rokov a 240 kreditov v priebehu štyroch rokov štúdia),
- **študijné programy magisterského, inžinierskeho a doktorského štúdia** (druhý stupeň, **ISCED 2011: 767, 766**) - štandardná dĺžka štúdia je 1 až 3 roky v dennej forme štúdia (2 až 4 roky v externej forme štúdia); v dennej forme je štandardná študijná záťaž 60 kreditov za akademický rok (celkovo 60 kreditov v priebehu jedného roka a 120 kreditov v priebehu dvoch rokov štúdia),
- **doktorandské študijné programy** (tretí stupeň, **ISCED 2011: 864**) so štandardnou dĺžkou študijného programu 3 alebo 4 roky, v externej forme 4 alebo 5 rokov; celková študijná záťaž potrebná na dokončenie doktorandského štúdia v trvaní troch rokov je vyjadrená ako 180 kreditov a v trvaní štyroch rokov ako 240 kreditov.

V roku 2008 bolo ukončené externé hodnotenie slovenských vysokých škôl na základe metodiky Európskej asociácie pre zabezpečenie kvality vo vysokoškolskom vzdelávaní (ENQA). Zameranie na zabezpečovanie kvality vo vysokoškolskom vzdelávaní pokračovalo v roku 2009 v rámci externej komplexnej akreditácie Akreditačnou komisiou podľa štandardov a usmernení na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (ESG).

Podľa zákona o vysokých školách ministerstvo školstva vydáva a spravuje sústavu študijných odborov Slovenskej republiky¹⁸. Ministerstvo školstva môže zaradiť nový študijný odbor alebo vykonať zmeny v sústave len na základe stanoviska Akreditačnej komisie. Vysoké školy môžu prijímať študentov len do akreditovaných študijných programov v študijných odboroch zaradených do sústavy.

Študijný program môže mať formu denného alebo externého štúdia, s využitím prezenčných, dištančných alebo kombinovaných metód vzdelávania.

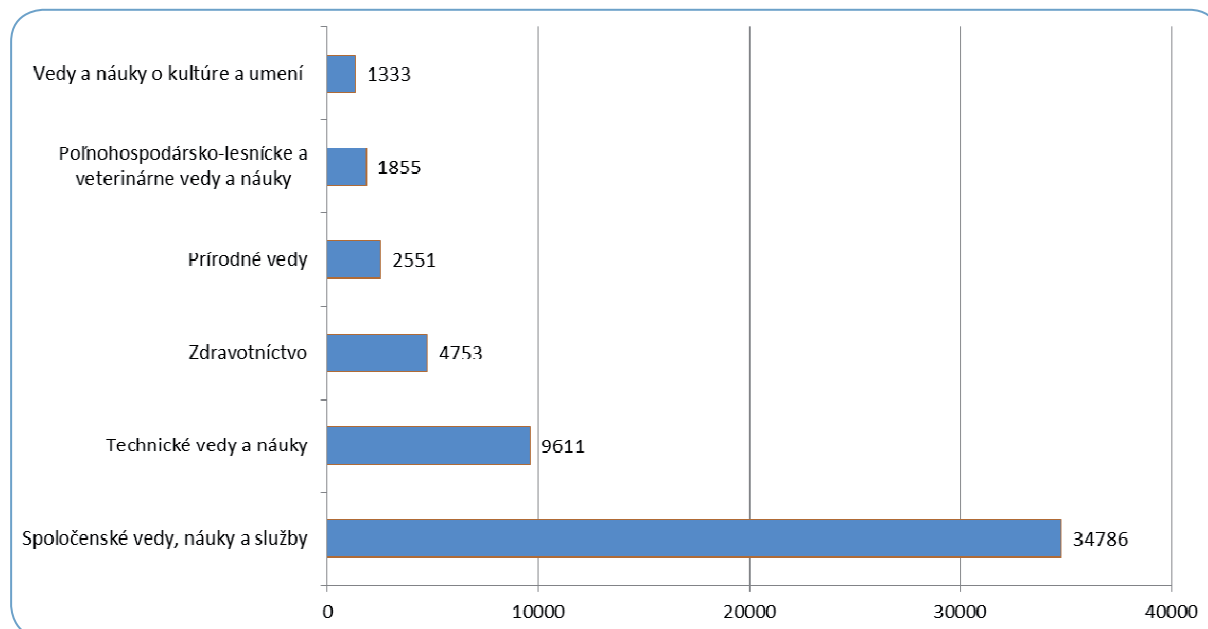
18 Sústava študijných odborov SR. MŠVVaŠ SR, <https://www.minedu.sk/sustava-studijnych-odborov-sr/>

Vysokoškolské inštitúcie udeľujú tieto tituly¹⁹ (ktoré sú súčasne kvalifikáciou):

<i>Bakalárske štúdium</i>	<ul style="list-style-type: none"> - „bakalár“ (Bc.)
<i>Magisterské, inžinierske a doktorské štúdium</i>	<ul style="list-style-type: none"> - „magister“ (Mgr.) - „magister umenia“ (Mgr. art.) - v oblasti umenia - „inžinier“ (Ing.) - inžinierske programy - „inžinier architekt“ (Ing. arch.) - architektúra a územné plánovanie - „doktor všeobecného lekárstva“ (MUDr.) - všeobecná humánna medicína - „doktor zubného lekárstva“ (MDDr.) - zubná humánna medicína - „doktor veterinárskeho lekárstva“ (MVDr.) - veterinárna medicína
<i>Absolventi magisterského štúdia (Mgr.), ktorí absolvovali rigoróznú skúšku</i>	<ul style="list-style-type: none"> - „doktor prírodných vied“ (RNDr.) - študijné programy v oblasti prírodných vied - „doktor farmácie“ (PharmDr.) - farmácia - „doktor filozofie“ (PhDr.) - spoločenské vedy a filozofické a zdravotnícke študijné programy - „doktor práv“ (JUDr.) - študijné programy v oblasti práva a bezpečnosti so zameraním na právo - „doktor pedagogiky“ (PaedDr.) - učiteľské vzdelávanie a študijné programy v oblasti športu - „doktor teológie“ (ThDr.) - teologické študijné programy okrem katolíckej teológie
<i>Doktorandské štúdium</i>	<ul style="list-style-type: none"> - „doktor“ („philosophiae doctor“ - PhD.) - „doktor umenia“ („artis doctor“ - ArtD.) - študijné programy v oblasti umenia - „licenciát teológie“ (ThLic.) - katolícka teológia

¹⁹ Systém vysokého školstva v SR - súčasť dodatku k diplomu. MŠVVaŠ SR, <http://www.minedu.sk/system-vysokeho-skolstva-v-sr-sucast-dodatku-k-diplomu/>

Od akademického roka 2005/2006 vydávajú vysokoškolské inštitúcie dodatok k diplomu. Jeho súčasťou je informácia o systéme vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike²⁰, ktorú zverejňuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v slovenskom aj anglickom jazyku.²¹

Obrázok č. 2: Počet absolventov VŠ podľa študijných odborov k 31. 12. 2016

Programy terciárneho vzdelávania vedú ku kvalifikáciám nadobúdaným vo vysokoškolskom vzdelávaní (ďalej len „vysokoškolské kvalifikácie“) na úrovni 6 - 7 - 8 národného kvalifikačného rámca - SKKR 6 (prvý stupeň), SKKR 7 (druhý stupeň, rigorózna skúška), SKKR 8 (tretí stupeň). V národnej legislatíve sa pre popis programov terciárneho vzdelávania oficiálne používa termín „vysokoškolské vzdelávanie“.

9. Ďalšie vzdelávanie

V Slovenskej republike je veľmi nízka účasť na celoživotnom vzdelávaní (2,9 % v roku 2016, Eurostat). Prieskumy ukazujú tri hlavné dôvody tohto nízkeho záujmu: financie, dostupnosť a akceptovanie certifikátov zamestnávateľmi. Rovnako dôležitým faktorom je nízka úroveň prepojenia ďalšieho a počiatočného OVP.

Programy ďalšieho vzdelávania akreditované ministerstvom školstva sa ukončujú záverečnou skúškou. Absolvent môže ďalej požiadať o overenie svojej odbornej spôsobilosti (vrátane skúšky) v oprávnenej inštitúcii, absolventom sa potom vydá osvedčenie o kvalifikácii. Osvedčenia potvrdzujú spôsobilosť absolventa na podnikanie v súlade so živnostenským zákonom. Osvedčenia majú celoštátnu platnosť, ale ich akceptácia závisí výlučne od zamestnávateľa. Niektoré profesijné združenia si vytvorili vlastné hodnotenie (certifikáciu), ktorá sa uplatňuje len v rámci tohto združenia alebo sektora.

²⁰ Na základe vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 614/2002 Z. z. o kreditovom systéme štúdia v znení neskorších predpisov.

²¹ Systém vysokého školstva v SR - súčasť dodatku k diplomu. MŠVVaŠ SR, <http://www.minedu.sk/system-vysokeho-skolstva-v-sr-sucast-dodatku-k-diplomu/>

Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní (ďalej len „zákon o celoživotnom vzdelávaní“)²² definuje tieto druhy ďalšieho vzdelávania:

- a) ďalšie odborné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe, ktorý vedie k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie,
- b) rekvalifikačné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe, ktorý vedie k získaniu čiastočnej alebo úplnej kvalifikácie,
- c) kontinuálne vzdelávanie vo vzdelávacích programoch, ktorým si účastník dopĺňuje alebo obnovuje kvalifikáciu ako predpoklad na výkon odbornej činnosti,
- d) záujmové vzdelávanie, občianska výchova, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie.

Medzi inštitúcie ďalšieho vzdelávania patria školy, vysokoškolské inštitúcie a súkromné subjekty. Ďalšie vzdelávanie poskytované strednými a vysokými školami zvyčajne vychádza z obsahu ich programov formálneho vzdelávania, ktoré sú upravené na *krátke kurzy*.

Určité prvky validácie predchádzajúceho učenia sa boli zavedené zákonom o celoživotnom vzdelávaní v roku 2009, napr.:

- programy ďalšieho vzdelávania akreditované ministerstvom školstva musia spĺňať kritériá kvality,
- obsah akreditovaných programov je založený na kvalifikačných a hodnotiacich štandardoch,
- uznávanie odbornej spôsobilosti zahŕňa uznávanie praxe (minimálne 5 rokov).

Ako bolo uvedené vyššie, v ďalšom vzdelávaní sú slabé a neštruktúrované väzby s počiatočným OVP: okrem akreditovaných programov, ktoré sú riadené ministerstvom školstva, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR, ministerstvo práce) reguluje vzdelávanie pre trh práce. Významnou súčasťou celoživotného vzdelávania je vzdelávanie poskytované podnikmi. V roku 2018 sa pripravuje zavedenie integrovaného systému validácie a uznávania neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.

V rokoch 2013 - 2015 sa realizovali dva rozsiahle národné projekty ako nové nástroje na podporu celoživotného vzdelávania:

- „*Ďalšie vzdelávanie a poradenstvo pre dospelých ako nástroj lepšej uplatniteľnosti na trhu práce*“, realizovaný Národným ústavom celoživotného vzdelávania (NÚCŽV),
- „*Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií*“, realizovaný Štátnym inštitútom odborného vzdelávania, v rámci ktorého sa zrevidoval Slovenský kvalifikačný rámec (SKKR) a vytvorila sa Národná sústava kvalifikácií.

²² Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Začiatkom roka 2015 sa začal proces novelizácie zákona o celoživotnom vzdelávaní. Cieľom je prispôbiť CŽV súčasným potrebám a trendom na trhu práce, terminologické zjednotenie a predovšetkým zvýšenie účasti a záujmu dospelého obyvateľstva na ďalšom vzdelávaní.

Kvalifikácie získané v ďalšom vzdelávaní vedú k profesijným kvalifikáciám na úrovni 2 - 7 národného kvalifikačného rámca - SKKR 2 - 7.

Prehľad všetkých dokladov o kvalifikácii na Slovensku s odkazom na príslušnú úroveň SKKR je uvedený v prílohe č. 3.

Časť II - Slovenský kvalifikačný rámec

1. História vývoja Slovenského kvalifikačného rámca (SKKR)

SKKR riadi a spravuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. SKKR vznikol v dvoch fázach.

Prvá fáza

Hlavné kroky vývoja SKKR v prvej fáze boli nasledovné:

1. Vláda SR prijala vo februári 2009 plán na vytvorenie Národného kvalifikačného rámca Slovenskej republiky²³. Vyplývalo to z odporúčania Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/C 111/01.
2. V marci 2009 bola vytvorená medzirezortná pracovná skupina na implementáciu SKKR, zložená zo zástupcov všetkých ministerstiev.
3. V roku 2009 bolo na ministerstve školstva vytvorené Národné koordinačné miesto pre EKR (NKM); v roku 2011 sa presunulo do Národného ústavu celoživotného vzdelávania.
4. V roku 2011 pracovná skupina navrhla prvú verziu SKKR²⁴, ktorej cieľom bolo udržať štruktúru úrovni SKKR čo najbližšie k ôsmim úrovniam EKR.

Práca na SKKR mala podporu v novelizácii zákona o celoživotnom vzdelávaní v roku 2012, ktorá zaviedla SKKR a jeho definovanie ako rámca, ktorý „obsahuje úrovne klasifikácie kvalifikácií podľa súboru kritérií pre dosiahnuté vedomosti, zručnosti a schopnosti a je prepojením na úrovne Európskeho kvalifikačného rámca“.

V čase prijatia prvej verzie SKKR Slovensko nemalo systém kvalifikácií vo forme osobitného registra kvalifikácií. Preto bol prvý kvalifikačný rámec silne prepojený s formálnym vzdelávaním. To viedlo neskôr k potrebe jeho revízie a zapojenia rôznych aktérov do procesu jeho vývoja a implementácie.

²³ VLÁDA SR. Uznesenie vlády SR č. 105/2009 zo 4. februára 2009,

<http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-5819?prefixFile=u>

²⁴ MESRaS SR [MŠVVaŠ SR]. The National Qualifications Framework of the Slovak Republic and the referencing to the levels of the European Qualifications Framework for lifelong learning,

http://old.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/National%20qualifications%20framework_Slovakia_final.pdf

Druhá fáza

Úlohy týkajúce sa tvorby a implementácie SKKR sa stali súčasťou Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2012²⁵.

- V roku 2013 sa Štátny inštitút odborného vzdelávania stal koordinátorom národného projektu „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“²⁶ a v roku 2014 sa stal aj Národným koordináčnym miestom pre EKR. Analýzy a štúdie²⁷ vypracované v rámci projektu boli zamerané na podmienky úspešnej implementácie SKKR.
- V roku 2013 bola vytvorená nová pracovná skupina národných expertov na revíziu prvej verzie SKKR. S cieľom podporiť prácu národných expertov sa vypracovalo niekoľko metodík vrátane metodiky na tvorbu národného kvalifikačného rámca²⁸.
- V priebehu roka 2014 sa uskutočnilo niekoľko konzultačných stretnutí so zainteresovanými stranami a zástupcami českého NKM zameraných na diskusiu o návrhu revidovaných deskriptorov SKKR.
- Koncom roka 2014 bola dokončená revízia deskriptorov SKKR. Deskriptory boli posúdené v súvislosti s existujúcim systémom kvalifikácií vo vzťahu k formálnemu vzdelávaniu.
- Vypracovaná bola metodika priradovania kvalifikácií na úrovne SKKR²⁹. Na začiatku roka 2015 bola pilotne overená na prvom súbore kvalifikácií opísaných a zaradených do sústavy kvalifikácií.
- V roku 2015 sa v poslednej etape projektu uskutočnilo niekoľko diskusií so zainteresovanými stranami za okrúhlym stolom, ktoré pomohli identifikovať problémy v implementácii SKKR, jeho očakávané vplyvy a kritické pripomienky. Zúčastnili sa na nich zamestnávateľia, odborníci a inštitúcie, ako aj zástupcovia sektorových rád³⁰.

2. Úlohy a ciele SKKR

Charakteristické črty SKKR sú:

- SKKR je komplexný rámec; plne pokrýva kvalifikácie udeľované v systéme všeobecného vzdelávania, odborného vzdelávania, vysokoškolského vzdelávania a ďalšieho vzdelávania na Slovensku (formálne školské vzdelávanie, neformálne/d'alsie vzdelávanie a informálne učenie sa),

25 MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. Národný program reforiem Slovenskej republiky 2012,

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20953>

26 Informácie o projekte sú k dispozícii na <http://www.kvalifikacie.sk/zakladne-informacie>

27 Analýzy a štúdie sú k dispozícii na <http://kvalifikacie.sk/na-stiahnutie>

28 FONODOVÁ, I., HRUŠOVSKÁ, M., JANKOVIČOVÁ, I., JAKUBOVÁ, G., KOVAŘÍK, P., PAVELEKOVÁ, M. a kol. Metodika na tvorbu Národného kvalifikačného rámca v Slovenskej republike,

http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_na_tvorbu_nkr.pdf ; všetky metodiky sú prístupné na <http://www.kvalifikacie.sk/na-stiahnutie>

29 ŠIOV. Priradovanie úrovni Slovenského kvalifikačného rámca: metodika pre pracovnú skupinu pre tvorbu národného kvalifikačného rámca, http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_priradovania_urovni_nkr.pdf

30 Viac informácií o sektorových radoch je uvedených v Kritériu 1 a prílohe č. 7.

- úrovne SKKR sú charakterizované deskriptormi,
- štruktúra úrovni SKKR je jednoduchá, jasná, ľahko pochopiteľná a ukazuje zreteľné vzťahy medzi kvalifikáciami,
- kvalifikácie zahrnuté do rámca sú založené na vzdelávacích výstupoch,
- kvalifikácie zaradené do rámca podliehajú kritériám zabezpečenia kvality,
- kvalifikácie sa definujú v úzkej spolupráci zainteresovaných strán (vládne inštitúcie, zamestnávateľia, mimovládne organizácie, vzdelávacie inštitúcie),
- SKKR umožňuje vypracovanie postupov na overenie predchádzajúceho učenia sa vedúceho k získaniu kvalifikácie.

SKKR je opísaný v **tabuľke** obsahujúcej **osem referenčných úrovni vedomostí, zručností a kompetencií** definovaných národnými deskriptormi (príloha č. 4).

Plány budúceho vývoja sú popísané v kapitole *Budúcnosť SKKR*.

V posledných rokoch Slovensko prechádza transformáciou systému odborného vzdelávania a prípravy s cieľom vytvoriť užšie prepojenie s potrebami trhu práce. Transformácia sa týka zavedenia duálneho vzdelávania, rozvoja dvoch paralelných sústav - Národnej sústavy kvalifikácií a Národnej sústavy povolání (NSP)³¹, ako aj predpokladaných zmien v ČŽV. Práca na SKKR teda predstavuje iba jednu časť masívnych zmien, ktoré vzájomne ovplyvňujú SKKR a jeho úlohu v tomto procese.

Úlohy SKKR boli definované ako:

- *komunikačná úloha*: transparentným, jasným a zrozumiteľným spôsobom informovať o národných kvalifikáciách, ich charakteristikách a vzťahoch,
- *transformačná úloha*: prispieť k revízii a zmene systému uznávania neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa,
- *regulačná úloha*: podporovať monitorovanie procesu identifikácie a opisu kvalifikácií vo forme štandardov, ich priradovanie na úrovne SKKR a monitorovanie a regulácia systému uznávania a validácie kvalifikácií.

Hlavnou funkciou SKKR je klasifikácia kvalifikácií. Systém kvalifikácií je rozdelený na hierarchické úrovne, ktoré sa vyznačujú určitou úrovňou obtiažnosti vyjadrenou referenčnými charakteristikami - národnými *deskriptormi*.

31 Informácie o Národnej sústave povolání sú k dispozícii na http://sustavapovolani.sk/o_portali

Ciele Slovenského kvalifikačného rámca sú:

- transparentnosť vzdelávacieho systému v národnom i medzinárodnom kontexte,
- zvýšená transparentnosť kvalifikácií, ktoré sú opísané formou vzdelávacích výstupov,
- jednoduchší prenos potrieb trhu práce a spoločnosti do obsahu vzdelávania a odbornej prípravy,
- posilnenie vzťahov a spoločný prístup všetkých zainteresovaných strán zapojených do vzdelávania a zároveň vytvorenie všeobecných zásad validácie a uznávania kvalifikácií,
- modernizácia vzdelávania prostredníctvom uplatňovania postupov zabezpečenia kvality v procese získavania kvalifikácií,
- vyššia kvalita overovania a uznávania kvalifikácií.

SKKR je prístupný na www.kvalifikacie.sk, kde je k dispozícii zoznam kvalifikácií s pridelenou úrovňou SKKR.

3. Subrámce SKKR

S cieľom prekonať terminologickú rozmanitosť súvisiacu s vymedzením termínu kvalifikácia sa experti a zainteresované strany dohodli na prijatí definície z odporúčania o EKR³², ktoré definuje kvalifikáciu ako „*formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získa, keď príslušný orgán určí, že jednotlivec dosiahol výsledky vzdelávania zodpovedajúce daným štandardom*“.

SKKR slúži ako nástroj na vytvorenie typológie kvalifikácií v národnom kontexte. Na tento účel bol prijatý prístup založený na štyroch „subrámcoch“ (obrázok č. 3). Štruktúra SKKR obsahuje informácie o vzdelávacej ceste, autorizovanej/oprávnenej inštitúcii a doklade o kvalifikácii (napr. diplom, osvedčenie atď.).

Subrámce SKKR zodpovedajú príslušným častiam vzdelávacieho systému a sú charakterizované spoločným typom kvalifikácie:

1. Subrámec všeobecno-vzdelávacích kvalifikácií
2. Subrámec odborných kvalifikácií
3. Subrámec vysokoškolských kvalifikácií
4. Subrámec profesijných kvalifikácií

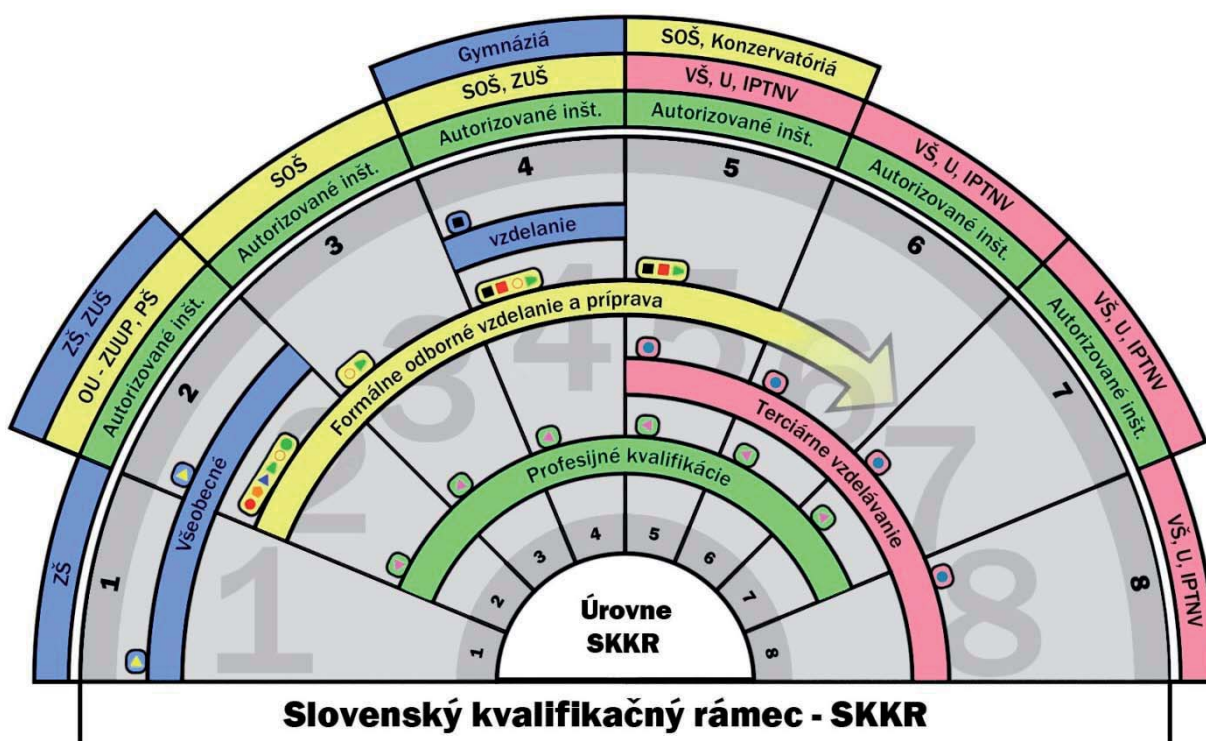
³² Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:SK:PDF>

Subrámeček všeobecnovzdelávacích kvalifikácií, ako aj subrámeček odborných kvalifikácií sa riadi zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon). Subrámeček vysokoškolských kvalifikácií sa riadi zákonom o vysokých školách. Tieto tri subrámečky odrážajú úroveň kvalifikácie, ako aj stupeň dosiahnutého vzdelania na konci ukončeného vzdelávacieho programu (ako to vyplýva zo školského zákona a zákona o vysokých školách).

Subrámeček profesijných kvalifikácií sa riadi zákonom č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní. Obsahuje kvalifikácie, ktoré možno dosiahnuť v systéme neformálneho vzdelávania.

Spoločnou črtou všetkých štyroch subrámečkov je kvalifikačný a hodnotiaci štandard obsiahnutý v karte kvalifikácie.

Vysvetlivky ku jednotlivým piktoqramom

- vysvedčenie o záverečnej skúške
- ▶ výučný list
- vysokoškolský diplom
- ▶ vysvedčenie s doložkou
- ▶ osvedčenie o získanej kvalifikácii
- vysvedčenie o maturitnej skúške
- vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom
- ▲ osvedčenie o zaškolení
- ▲ osvedčenie o zaučení
- záverečné vysvedčenie
- vysvedčenie

Skratky

- ZŠ Základná škola
- VŠ Vysoká škola
- IPTNV Inštitúcie poskytujúce terciárne neuniverzitné vzdelanie
- SOŠ Stredné odborné školy
- SKKR Slovenský kvalifikačný rámec
- U Univerzita
- ZUUP zvlášť upravené učebné plány
- PŠ praktická škola
- ZUŠ Základná umelecká škola
- OU Odborné učilište

Obrázok č. 3: Štruktúra SKKR

1. Subrámeček všeobecnovzdelávacích kvalifikácií

Vo všeobecnom vzdelávaní (primárne a nižšie stredné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie) sa udeľujú „všeobecnovzdelávacie kvalifikácie“:

Úroveň SKKR	Všeobecnovzdelávacia kvalifikácia - doklad o kvalifikácii
1	vysvedčenie pre 1. - 4. ročník základnej školy s doložkou
2	vysvedčenie pre 5. - 9. ročník základnej školy s doložkou
4	vysvedčenie o maturitnej skúške

Kvalifikácie udeľované vo všeobecnom vzdelávaní (všeobecnovzdelávacie kvalifikácie) sa tradične chápu hlavne ako dôkaz o dosiahnutom stupni vzdelania.

2. Subrámeček odborných kvalifikácií

Na sekundárnej úrovni OVP (nižšie stredné, stredné, úplné stredné) a postsekundárnej neterciárnej úrovni sa v rámci formálneho systému OVP udeľujú „odborné kvalifikácie“; zvyčajne sú širšie a držiteľ takejto kvalifikácie je často schopný vykonávať niekoľko povolání.

Úroveň SKKR	Odborná kvalifikácia - doklad o kvalifikácii
2	vysvedčenie o záverečnej skúške (výučný list*)
3	vysvedčenie o záverečnej skúške + výučný list
4	vysvedčenie o maturitnej skúške + výučný list*
5	vysvedčenie o absolventskej skúške + absolventský diplom

* V niektorých odboroch vzdelania podľa školského zákona.

Kvalifikácie na úrovni SKKR 3 a viac sa považujú za kvalifikácie kvalifikovaných pracovníkov.

Kvalifikácie udeľované v rámci sekundárneho (počiatočného) OVP (odborné kvalifikácie) sú úzko prepojené so stupňom vzdelania a predstavujú prvú kvalifikáciu, ktorú jednotlivec získa vo formálnom vzdelávaní. Ako už bolo uvedené (Časť I - Systém vzdelávania v Slovenskej republike), odborné kvalifikácie, ktoré patria k rovnakému typu (napr. nadobúdané v úplnom strednom odbornom vzdelávaní), sú priradené na rôzne úrovne SKKR v závislosti od kvalifikácie a vzdelávacích výstupov. V procese priradovania na úrovne bola každá kvalifikácia z vybraného súboru 1 000 kvalifikácií posudzovaná individuálne a bola zaradená na úroveň na základe prístupu „best fit“.

3. Subrámeček vysokoškolských kvalifikácií

Vo vysokoškolskom vzdelávaní sa v rámci formálneho systému vysokoškolského vzdelávania udeľujú „vysokoškolské kvalifikácie“:

Úroveň SKKR	Vysokoškolská kvalifikácia - doklad o kvalifikácii
6	vysokoškolský diplom + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu
7	vysokoškolský diplom + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu
8	vysokoškolský diplom + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu

Vysokoškolské vzdelávanie poskytuje stupeň vzdelania a kvalifikáciu (vysokoškolskú kvalifikáciu).

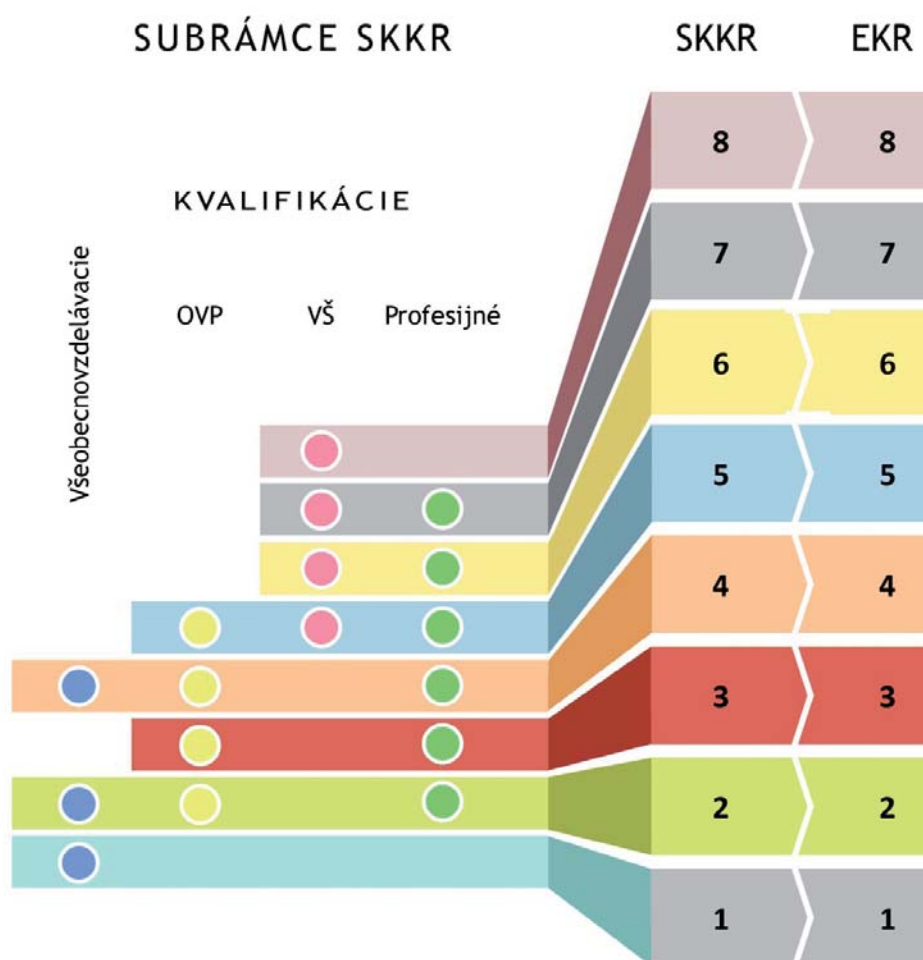
4. Subrámec profesijných kvalifikácií

V cestách neformálneho vzdelávania sú udeľované „profesijné kvalifikácie“ (kvalifikácie sa získavajú mimo formálneho vzdelávania - vo vzdelávaní dospelých, v ďalšom vzdelávaní alebo dosiahnutím vzdelávacích výstupov inými spôsobmi). Zvyčajne sú „prispôsobené“ potrebám trhu práce.

Úroveň SKKR	Profesijné kvalifikácie - doklad o kvalifikácii
2	osvedčenie o kvalifikácii
3	osvedčenie o kvalifikácii
4	osvedčenie o kvalifikácii
5	osvedčenie o kvalifikácii
6	osvedčenie o kvalifikácii
7	osvedčenie o kvalifikácii

Profesijné kvalifikácie sa udeľujú mimo formálneho systému vzdelávania a nie sú priamo spojené so stupňom vzdelania.

Nasledujúci obrázok ukazuje vzťah medzi EKR a SKKR a jeho subrámami.

Obrázok č. 4: Vzťah medzi úrovňami EKR, SKKR a jeho subrámami

V súčasnosti platná legislatíva rozoznáva v oblasti profesijných kvalifikácií *úplné* a *čiasťočné* kvalifikácie. Podľa zákona o celoživotnom vzdelávaní osvedčenie o úplnej kvalifikácii oprávňuje jeho držiteľa vykonávať všetky činnosti v rámci povolania, kým čiastková kvalifikácia umožňuje vykonávať jednu činnosť alebo obmedzený súbor činností v rámci relevantného povolania/konkrétnej pracovnej pozície. Tento koncept bol využitý pri tvorbe sústavy kvalifikácií, avšak ďalšie diskusie viedli k rozhodnutiu o odklone od tejto klasifikácie a nerozlišovaní medzi úplnými a čiastkovými kvalifikáciami. Tento nový prístup teda umožní fragmentáciu kvalifikácií na menšie jednotky bez využitia konceptu čiastkovej kvalifikácie, avšak stále budú môcť byť plnené požiadavky trhu práce na určité povolania. Táto zmena bude obsiahnutá v novom zákone o celoživotnom vzdelávaní, ktorý sa má prijať v roku 2018.

Popisy kvalifikácií v Národnej sústave kvalifikácií (NSK) obsahujú tieto údaje:

- **úplná kvalifikácia** - kód a názov úplnej kvalifikácie, stupeň vzdelania v prípade kvalifikácií získavaných vo formálnom vzdelávaní, ŠKOV, ISCED-11, dĺžka štúdia, doklad o vzdelaní; všetky kvalifikácie obsahujú formálny doklad o udelení kvalifikácie, názov, SK ISCO-08, SK NACE rev. 2, v prípade vysokoškolského vzdelávania aj počet kreditových bodov ECTS,
- **čiasťočná kvalifikácia** - obsahuje informácie uvedené vyššie, ako aj kód a názov úplnej kvalifikácie, ku ktorej sa vzťahuje (môžu byť však prípady, keď čiastková kvalifikácia nebude priradená k žiadnej úplnej kvalifikácii, pretože táto neexistuje).

Úplná kvalifikácia môže zahŕňať jednu alebo viac čiastkových kvalifikácií.

Príklad vzťahu medzi úplnou a čiastkovou kvalifikáciou:

Vzťah medzi úplnou a čiastkovou kvalifikáciou		
KÓD*	ÚPLNÁ KVALIFIKÁCIA	ČIASŤOČNÁ KVALIFIKÁCIA
U7132001-00816	Autolakovník	
C7132001-00867		Autolakovník - autokolorista
C7132001-00870		Autolakovník - lakovač
C7132002-00868		Autolakovník - prípravár pre lakovnícke práce
C7132001-00869		Autolakovník - repasér

* „U“ znamená „úplná kvalifikácia“, „C“ znamená „čiasťočná kvalifikácia“

Všetky typy kvalifikácií sú zahrnuté v Národnej sústave kvalifikácií v podobe kariet kvalifikácií. Na konci roka 2015 sústava obsahovala súbor 1 000 vybraných kariet kvalifikácií (pozri prílohu č. 11 - Štatistický prehľad KK zahrnutých v NSK).

4. SKKR a dublinské deskripty

Potreba medzinárodnej porovnateľnosti jednotlivých stupňov a predovšetkým kvality vysokoškolských študijných programov viedla k vypracovaniu hierarchizovaných charakteristík absolventov troch stupňov vysokoškolského štúdia.³³ ECTS, založený na vzdelávacích výstupoch vo vzťahu k odhadovanej študijnej záťaži, predstavuje kreditový systém pre vysokoškolské vzdelávanie v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (EHEA) pre krajiny zapojené do tzv. bolonského procesu. V rámci bolonského procesu bol vytvorený Kvalifikačný rámec pre EHEA. Zahrnuje tzv. „dublinské deskripty“³⁴ v týchto oblastiach:

- *vedomosti, porozumenie,*
- *aplikácia vedomostí a porozumenia,*
- *tvorenie úsudku,*
- *komunikácia,*
- *schopnosť učiť sa.*

Kvalifikácie získavané vo vysokoškolskom vzdelávaní sú zaradené do sub rámca vysokoškolských kvalifikácií na základe prepojenia príslušných úrovní SKKR a Kvalifikačného rámca pre EHEA (pozri prílohu č. 6). Prezentácia plnenia kritérií sebahodnotenia v rámci bolonského procesu nie je cieľom tejto priradovacej správy; takáto správa bude predložená neskôr.

³³ V súčasnosti sú krátkodobé programy (SKKR 5) výnimočné.

³⁴ Dublinské deskripty sú k dispozícii na webovej stránke EHEA <http://www.ehea.info/pid34260/tools.html>

5. Národná sústava kvalifikácií

SKKR je základom kvalifikačného systému Slovenskej republiky. Je úzko previazaný s Národnou sústavou kvalifikácií, ktorá obsahuje platné kvalifikačné štandardy a súvisiace hodnotiace štandardy.

Myšlienka vytvorenia NSK bola obsiahnutá už v zákone o celoživotnom vzdelávaní, prijatom v roku 2009. Podľa zákona je NSK „verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov“.

Význam tvorby NSK bol zdôraznený v Stratégii celoživotného vzdelávania 2011³⁵ a Národnom programe reforiem Slovenskej republiky 2012. Proces sa začal v marci 2013 ako národný projekt spolufinancovaný z ESF. Realizoval ho Štátny inštitút odborného vzdelávania a koordinovaný bol ministerstvom školstva.

NSK obsahuje schválené kvalifikácie popísané vo forme „kvalifikačných kariet“ (KK)³⁶. Každá karta kvalifikácie sa skladá z kvalifikačného štandardu a hodnotiaceho štandardu.

Karta kvalifikácie ďalej obsahuje:

- všeobecné informácie o kvalifikácii (spôsob jej nadobudnutia, vzťah k povolaniu, doklad o kvalifikácii, úroveň SKKR),
- kvalifikačný štandard - vzdelávacie výstupy formulované ako vedomosti, zručnosti a kompetencie,
- hodnotiaci štandard obsahujúci informácie o kritériách, metódach a nástrojoch hodnotenia,
- metodické usmernenia týkajúce sa požiadaviek na výkon skúšky na overenie kvalifikácie a následné potvrdenie vydaním osvedčenia.

Národná sústava kvalifikácií umožňuje:

- komplexný prehľad kvalifikačného systému Slovenska, klasifikáciu kvalifikácií, legislatívu upravujúcu podmienky na udeľovanie kvalifikácií (najmä pri regulovaných povolaniach),
- štatistické zisťovania a analýzy potrieb tvorby kvalifikácií a ich uznávania,
- priebežné monitorovanie, hodnotenie a uznávanie (certifikácia) kvalifikácií, ktoré už boli identifikované a boli zaradené do NSK, kritické posudzovanie adekvátnosti voči aktuálnym potrebám trhu práce a prípadnú modifikáciu alebo zásadné zmeny.

³⁵ MŠVVaŠ SR. Stratégia celoživotného vzdelávania 2011, <http://www.minedu.sk/data/files/1899.pdf>

³⁶ Príklady kvalifikačných kariet sú v prílohe č. 13.

Pri tvorbe NSK sa zohľadňovali tri kategórie štandardov:

- a) *národné štandardy zamestnaní*: určujú požiadavky trhu práce z hľadiska „oblastí pracovných činností“ a ich zmien; majú len informačný charakter,
- b) *kvalifikačné štandardy*: sú záväzné pri vypracúvaní obsahu vzdelávania a validácii predchádzajúceho učenia sa v súlade s požiadavkami trhu práce,
- c) *vzdelávacie štandardy*: sú súborom požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré majú žiaci dosiahnuť a vykonať, aby mohli pokračovať vo vzdelávaní v nadväzujúcej časti vzdelávacieho programu alebo aby im mohol byť priznaný stupeň vzdelania. Zahrnujú výkonové a obsahové štandardy vzťahujúce sa ku kvalifikácii, ako aj prierezové kompetencie pre potreby jednotlivca na jeho účasť v spoločnosti, ďalšie vzdelávanie alebo výkon profesijných činností. Sú záväzné na získanie kvalifikácií udeľovaných vo formálnom systéme vzdelávania.

Keďže kurikulárna reforma z roku 2008 predchádzala tvorbu sústavy povolání a sústavy kvalifikácií, vývoj týchto sústav by mal následne ovplyvniť vzdelávacie a hodnotiace štandardy, ktoré sa v súčasnosti uplatňujú v rámci formálneho OVP.

Očakáva sa, že skupiny štandardov (vzdelávacie štandardy, kvalifikačné štandardy a štandardy zamestnaní) budú previazané s týmito systémami:

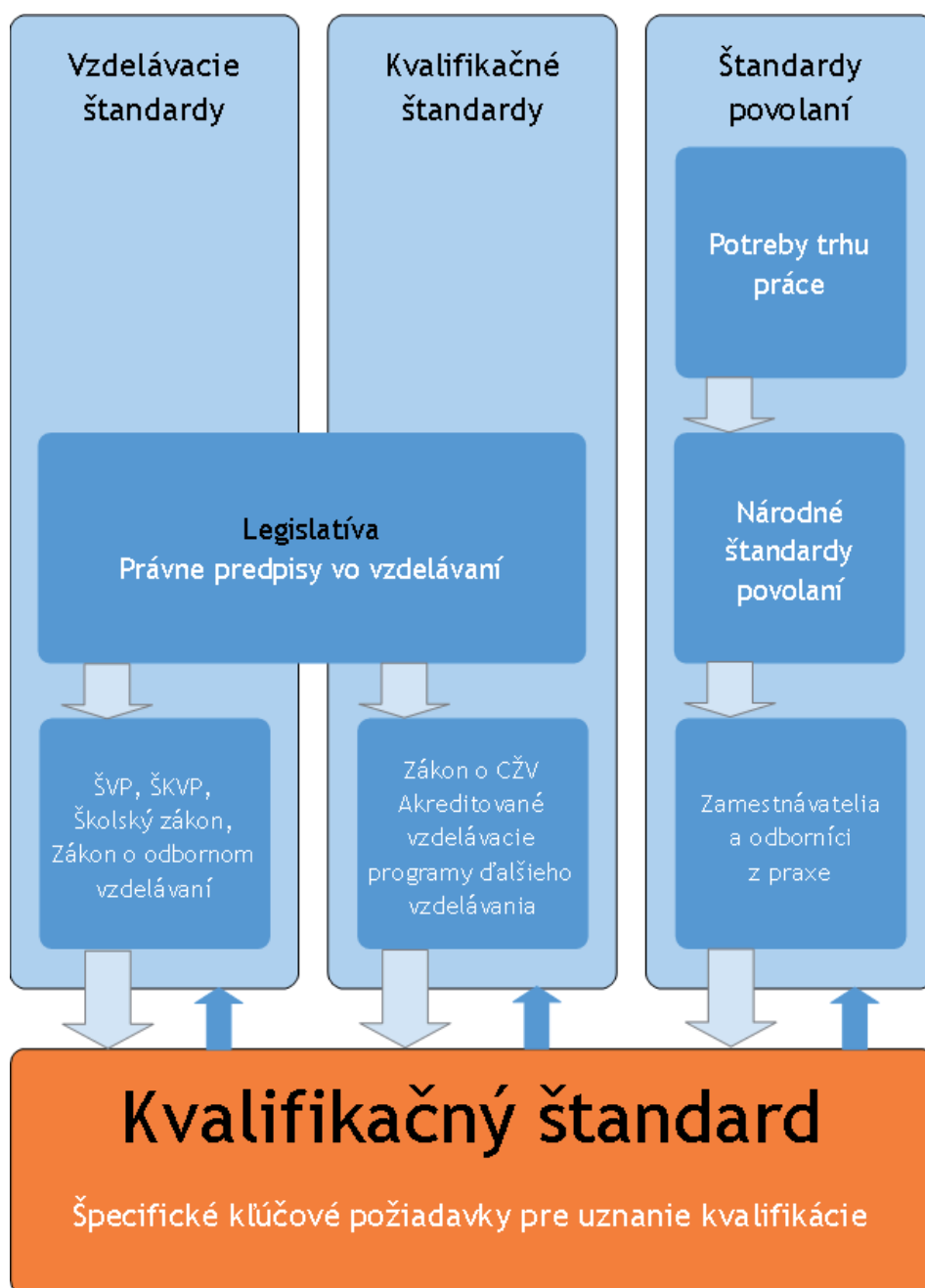
- a) Národná sústava povolání reagujúca na zmeny v povolaniach a zamestnaniach, v organizácii práce a pracovných postupoch vyplývajúcich z nových technológií a poskytujúca informácie pre potreby Národnej sústavy kvalifikácií,
- b) Národná sústava kvalifikácií stanovujúca záväzné požiadavky na kvalifikácie s prepojením na potreby trhu práce a poskytujúca informácie pre systém vzdelávania,
- c) systém počítačného OVP so vzdelávacími štandardmi ponúkajúci rozličné programy s vhodnou kombináciou kompetencií tak, aby zodpovedali potrebám trhu práce, ďalšiemu vzdelávaniu a osobnému rozvoju učiacich sa.³⁷

Kvalifikácie získavané vo formálnom vzdelávaní sú určované najmä vzdelávacími štandardmi obsiahnutými v ŠVP. Tieto kvalifikácie sú široké a vzdelávacie štandardy zvyčajne nevychádzajú z jedného, ale viacerých štandardov zamestnaní.

Profesijné kvalifikácie sú určované kvalifikačnými štandardmi, ktoré vychádzajú zo štandardov zamestnaní opísaných v Národnej sústave povolání.

³⁷ Podľa CEDEFOP. Vocational education and training in Slovakia: short description, s. 48, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4150>

Vzťah medzi trojicou štandardov je zobrazený na obrázku č. 5.

Obrázok č. 5: Vzťah medzi národnými štandardmi zamestnaní, kvalifikačnými štandardmi a vzdelávacími štandardmi

Trojica štandardov umožňuje flexibilný prenos požiadaviek trhu práce (vyjadrených v opise výkonu konkrétneho povolania) do vzdelávacích výstupov na dvoch úrovniach: na „národnej úrovni“, kde sú stabilné, a na „úrovni poskytovateľa“, kde sú konkretizované a špecifikované pre potreby vzdelávacieho a hodnotiaceho procesu.

Národná sústava povolání

Kľúčovým prvkom, ktorý vstupuje do implementácie SKKR, je prepojenie NSK s NSP³⁸. Prepojenie týchto dvoch sústav vychádza z dvoch noriem. Národnú sústavu povolání definuje zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“)³⁹ ako „*ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Národná sústava povolání určuje požiadavky na odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti potrebné na vykonanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce*“.

Podľa zákona o celoživotnom vzdelávaní aj zákona o službách zamestnanosti je NSP základným systémovým rámcom pre tvorbu NSK. Úzke prepojenie kvalifikačných štandardov v NSK s požiadavkami na odborné zručnosti a praktické skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na trhu práce obsiahnuté v NSP sú dôvodom pre synchronizáciu týchto nástrojov. Spoločné aktivity v tejto oblasti boli zdôraznené v memorande o spolupráci medzi ministerstvom školstva a ministerstvom práce (2014). Cieľom memoranda je zabezpečiť, aby rozsah a štruktúra počiatočného OVP a ďalšieho vzdelávania boli založené na výsledkoch analýzy potrieb trhu práce.

³⁸ Informácie o Národnej sústave povolání sú k dispozícii na http://sustavapovolani.sk/o_portali

³⁹ Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Časť III - Desať kritérií prirad'ovacieho procesu

Kritérium 1

Kompetencie príslušných orgánov

Povinnosti a/ alebo zákonná právomoc všetkých príslušných vnútroštátnych subjektov zapojených do prirad'ovacieho procesu sú príslušnými orgánmi jasne stanovené a uverejnené.

Zodpovedným orgánom, ktorý riadi SKKR, je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. V roku 2014 bolo podpísané memorandum o spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, aby sa podporila užšia spolupráca medzi týmito rezortmi a aby sa utvrdila požiadavka harmonizácie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce.

Národné koordinačné miesto (NKM)

NKM vzniklo na základe plnenia úloh vyplývajúcich z uznesenia vlády SR č. 105 zo 4. februára 2009 k návrhu implementácie Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky.

- V rokoch 2009 - 2011 bolo NKM súčasťou ministerstva školstva.
- V rokoch 2011 - 2014 bolo NKM súčasťou Národného ústavu celoživotného vzdelávania. V tomto období sa vytvoril slovník pojmov EKR a hlavné aktivity ústavu smerovali k ideovej formácii SKKR, ako aj jeho šíreniu.
- V roku 2014 bolo NKM premiestnené na Štátny inštitút odborného vzdelávania, ktorý bol v tom čase kontaktným miestom aj pre iné európske iniciatívy (EQAVET, ECVET, ReferNet atď.).

NKM plní rôzne úlohy⁴⁰, hlavne:

- zabezpečuje informovanosť o SKKR, EKR a o sústave kvalifikácií na Slovensku, udržiava webové sídlo www.kvalifikacie.sk,
- v spolupráci s ministerstvom školstva zabezpečuje proces prirad'ovania SKKR k EKR,
- koordinuje spoluprácu kľúčových partnerov v súvislosti s tvorbou Národnej sústavy kvalifikácií,
- udržiava Národnú sústavu kvalifikácií a zabezpečuje jej prepojenie na európske portály (ESCO, LOQs),
- zabezpečuje úlohu technického sekretariátu pre tvorbu nových kvalifikácií,
- spolupracuje s medzinárodnými inštitúciami (Európska komisia, Cedefop atď.) a so sieťou NKM v európskom priestore,

⁴⁰ Národné koordinačné miesto pre EKR. ŠIOV, <http://www.siov.sk/MedzinarodnaSpolupraca/EQF.aspx>

- zabezpečuje technickú a administratívnu podporu pre Európsku komisiu a národné orgány v súvislosti s SKKR.

V rámci národného projektu „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“ (2013 - 2015) boli do tvorby a schvaľovacieho procesu kvalifikácií zahrnuté tieto štruktúry:

Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie (NRVK)

Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie je najvyšší schvaľovací orgán, ktorý bol vytvorený na tvorbu SKKR a Národnej sústavy kvalifikácií na základe nominácií oslovených kľúčových partnerov:

- stavovských a zamestnávateľských organizácií,
- všetkých rezortných ministerstiev,
- zástupcov štátnej správy, samosprávy a asociácií škôl.

Úlohou NRVK je posudzovanie a schvaľovanie kvalifikácií a správnosti ich priradenia na úrovne SKKR.

Národná skupina expertov

Na plnenie svojich úloh NKM vytvorilo národnú skupinu expertov, ktorá pozostávala zo zástupcov:

- priamo riadených organizácií a zamestnancov ministerstva školstva,
- zástupcov sociálnych partnerov a sektorových rád.

Práca expertov bola vykonávaná vo viacerých pracovných skupinách (PS):

- *PS pre tvorbu Národného kvalifikačného rámca.* Pracovnú skupinu tvorilo 23 zástupcov vzdelávacích inštitúcií a zamestnávateľov, ktorých úlohou bola revízia SKKR, národných deskriptorov a taktiež práca na metodike priraďovania kvalifikácií k úrovniam SKKR.
- *PS pre analýzu školských vzdelávacích programov a študijných programov VŠ.* Pracovnú skupinu tvorilo 53 zástupcov vzdelávacích inštitúcií, zamestnávateľov a odborov. Ich úlohou bolo posudzovanie vypracovaných kariet kvalifikácií, ktoré sa predkladali na schválenie NRVK.
- *PS pre analýzu ukončovania vzdelávania.* Počet členov bol 38 a ich úlohou bolo sústrediť sa na analýzy spôsobov nadobudnutia vzdelania a/alebo kvalifikácie a na overenie získaných vzdelávacích výstupov.
- *Odborní garanti.* Túto pracovnú skupinu tvorilo 15 expertov, ktorých hlavnou úlohou bolo vypracovanie posudkov ku kvalifikáciám s priradenou úrovňou SKKR. Tieto posudky boli hlavným ukazovateľom pre NRVK na schválenie alebo zamietnutie predkladaných kvalifikácií. Do tejto pracovnej skupiny patrili tiež dvaja experti z Českej republiky - M. Stalker (bývalá členka českého NKM) a M. Sycha (expert na vytváranie českej NSK).

Sektorové rady

Hlavnou úlohou sektorových rád je reflektovať na každodenné potreby trhu práce, stanoviť požiadavky na kvalifikačné štandardy a navrhnúť úroveň profesijných kvalifikácií v hierarchii SKKR. Sektorové rady zahŕňujú zástupcov všetkých kľúčových aktérov, napr. authority na centrálnej a regionálnej úrovni, asociácie zamestnávateľských zväzov, zástupcov odborov, krajských územných samospráv a pedagogických zamestnancov. Nadriadeným orgánom sektorových rád je *Aliancia sektorových rád*⁴¹. Pôvodne bola zriadená s cieľom tvorby a aktualizácie Národnej sústavy povolání. V súčasnosti existuje 24 sektorových rád⁴². Aby sa zabezpečila kvalita identifikovaných kvalifikácií, sektorové rady vytvárali tzv. odvetvové skupiny expertov, ktoré bližšie špecifikovali popisy kvalifikácií podľa schválenej metodiky.

Celkový počet osôb priamo zapojených do procesu implementácie SKKR a Národnej sústavy kvalifikácií bol okolo 1 000. V rokoch 2014 - 2015 sa práca realizovala v uvedených štruktúrach v rámci národného projektu ESF „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“.

Zoznam vládnych inštitúcií, sektorových rád a ostatných inštitúcií zapojených do tvorby SKKR a do priradovacieho procesu je uvedený v prílohe č. 7.

Od roku 2016 ministerstvo školstva určilo novú riadiacu štruktúru kvalifikácií. Štruktúra bola značne zjednodušená a v súčasnosti zahŕňa tieto inštitúcie:

- **Štátny inštitút odborného vzdelávania**, ktorý je prvým kontaktným miestom; rovnako vykonáva aj technickú a metodickú podporu pre ďalší rozvoj sústavy kvalifikácií. NKM pre EKR tvorí súčasť inštitútu.
- **Ministerstvo školstva** ako najvyšší orgán schvaľujúci kvalifikácie/sústavu kvalifikácií.
- **Sektorové rady** sú kľúčovým prvkom pre rozvoj sústavy kvalifikácií/počas konzultačného procesu.

41 Aliancia sektorových rád. Národná sústava kvalifikácií, <http://www.kvalifikacie.sk/aliancia-sektorovych-rad-nsk>

42 Sektorové rady. Národná sústava kvalifikácií, <http://www.kvalifikacie.sk/sektorove-rady>

Kritérium 2

Prepojenie medzi SKKR a EKR

Existuje jasné a preukázateľné prepojenie medzi kvalifikačnými úrovňami v národných kvalifikačných rámcoch alebo systémoch a deskriptormi úrovni v EKR.

Ako už bolo uvedené (Časť II, História vývoja Slovenského kvalifikačného rámca), SKKR bol vytvorený ako komplexný rámec s ôsmimi úrovňami, ktoré zodpovedajú úrovňam EKR. Na rozdiel od EKR, pre kategórie SKKR platilo ďalšie členenie do subkategórií, ktoré boli charakterizované na základe definície vedomostí a zručností v odporúčaní o EKR⁴³ na:

Rámec	Kategórie		
EKR	Vedomosti	Zručnosti	Kompetencie
SKKR	Vedomosti: <ul style="list-style-type: none"> ▪ všeobecné ▪ odborné 	Zručnosti: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kognitívne ▪ praktické 	Kompetencie: <p>Zodpovednosť a samostatnosť</p> <p>Sociálne kompetencie</p>

Tieto kategórie predstavujú:

- Vedomosti

- oboznámenie sa s faktami (deklaratívne vedomosti), ako aj hĺbka chápania a schopnosť vysvetľovania a odôvodňovania (operačné vedomosti). Táto kategória sa člení ďalej na:
 - a) **všeobecné vedomosti** (teoretické a faktické),
 - b) **odborné vedomosti** (teoretické a faktické).

- Zručnosti

- sú spôsobilosti aplikovať vedomosti. Prejavujú sa uplatnením čiastočných (manuálnych) výkonov alebo pri zvládnutí rôznych intelektuálnych úloh. Preto sa členia na:
 - a) **kognitívne zručnosti** (napr. logické, kreatívne a intuitívne myslenie, uvažovanie),
 - b) **praktické zručnosti** (napr. výber materiálu, klinické vyšetrenie, hodnotenie kvality, výroba výrobkov, organizačné zručnosti a manažment času, komunikačné zručnosti a sebareprezentácia, manažérske zručnosti a pod).

⁴³ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:SK:PDF>

- Kompetencie

- preukázaná schopnosť jednotlivca na úspešné zvládnutie úloh. Spolu s kategóriami zodpovednosť a samostatnosť boli zohľadnené aj hodnoty, postoje a sociálna interakcia medzi jednotlivcami. V súlade s odporúčaním o EKR boli preto ďalej členené do týchto kategórií:
 - a) **zodpovednosť** (napr. prevzatie zodpovednosti za splnenie úloh, za svoje rozhodnutia, zodpovednosť za seba samého, za spolupracovníkov, za vlastnú a spoločnú prácu, za kvalitu výrobkov, zodpovednosť voči spoločenským a spoločným hodnotám, zodpovednosť za plnenie si svojich povinností; ochrana života, bezpečnosť, zdravie a hygiena pri práci; zodpovednosť za ochranu životného prostredia a pod.),
 - b) **samostatnosť** (napr. nezávislosť rozhodovania, kritické myslenie, nezávislosť riešiť problémy, samostatnosť v konaní voči zamestnávateľovi, v implementácii projektov, vo výrobe výrobkov a pod.),
 - c) **sociálne kompetencie** (napr. schopnosť pracovať v tíme, kooperatívnosť, schopnosť odolávať konfliktným situáciám, komunikačné zručnosti, budovanie si vlastnej samostatnosti/nezávislosti ako člena celku a pod.).

Tabuľka znázorňujúca 8 úrovní deskriptorov SKKR sa nachádza v prílohe č. 4. Úrovně SKKR dodržiavajú hierarchický princíp, t. j. každá úroveň vyjadruje nárast požiadaviek, pričom vychádza z úrovne pod sebou a zahŕňa v sebe popisy tejto úrovne. Úplné pochopenie takejto úrovne vyžaduje „**horizontálne aj vertikálne čítanie**“⁴⁴. Nárast nárokov na vzdelávacie výstupy na jednotlivých úrovniach súvisí okrem iného aj s:

- komplexnosťou a hĺbkou vedomostí a ich pochopenia,
- stupňom potrebnej podpory pri výkone činností alebo počas učenia sa,
- stupňom požadovanej integrácie, nezávislosti a tvorivosti,
- rozsahom a komplexnosťou aplikácie vedomostí či praxe,
- stupňom transparentnosti a dynamiky situácií v rámci praxe alebo učenia sa.

⁴⁴ FONODOVÁ, I., HRUŠOVSKÁ, M., JANKOVIČOVÁ, I., JAKUBOVÁ, G., KOVAŘÍK, P., PAVELEKOVÁ, M. a kol. Metodika na tvorbu Národného kvalifikačného rámca v Slovenskej republike, http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_na_tvorbu_nkr.pdf

Deskriptory SKKR reflektujú navýšenie spomenutých charakteristík z najnižšej úrovne (1) smerom k najvyššej úrovni (8):

- *dimenzia vedomostí* sa zvyšuje od faktických, deklaratívnych úrovní až po koncepčnú úroveň; inak povedané, reprezentuje nárast od jednoduchého opakovania faktov až po pochopenie vzťahov medzi prvkami, schopnosť flexibilnej asociácie až po plasticitu vedomostí,
- *dimenzia zručností* berie do úvahy jednoduchú imitáciu činností pri najnižších úrovniach, mechanický výkon a adaptáciu na konkrétne situácie; najvyššie úrovne SKKR reprezentujú individuálny prístup, kreatívne činnosti,
- *dimenzia kompetencií* predstavuje prijímanie impulzov, pasívnej reakcie až po tvorbu vlastnej hodnotovej schémy a účasť na vytváraní hodnotového systému iných.

Prepojenie úrovni EKR a SKKR - porovnanie úrovni deskriptorov

Úroveň 1			
EKR		SKKR	
Kategória		Subkategória	
Vedomosti	<ul style="list-style-type: none"> základné všeobecné vedomosti 	Všeobecné	<ul style="list-style-type: none"> základné všeobecné vedomosti a poznatky na úrovni zapamätania
		Odborné	
Zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> základné zručnosti požadované na vykonávanie jednoduchých úloh 	Kognitívne	<ul style="list-style-type: none"> reprodukovat' základné vedomosti a poznatky
		Praktické	<ul style="list-style-type: none"> vykonávat' jednoduché opakujúce sa úlohy
Kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> pracovať alebo študovať pod priamym dohľadom podľa usporiadaného obsahu 	Samostatnosť Zodpovednosť Sociálne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> výkon jednoduchých pracovných činností pod dohľadom v známych a stabilných podmienkach
<p>Vysvetlenie úrovne SKKR:</p> <p>Súvislosti učenia sa sú jednoduché a stabilné. Pozornosť sa zameriava na zvládnutie základných všeobecných vedomostí, na ich jednoduché reprodukovanie a nadobudnutie základných kompetencií. Výkony zahŕňajú tie najjednoduchšie, opakujúce sa činnosti vykonávané pod priamym dohľadom v nemeniacich sa podmienkach. Vzdelanie sa získava počas povinnej školskej dochádzky.</p> <p>Porovnanie s úrovňou EKR:</p> <p>Deskriptory oboch rámcov sú zhodné.</p>			

Úroveň 2			
EKR		SKKR	
Kategória		Subkategória	
Vedomosti	<ul style="list-style-type: none"> základné faktické vedomosti v oblasti práce alebo štúdia 	Všeobecné	<ul style="list-style-type: none"> základné všeobecné vedomosti a poznatky na úrovni porozumenia
		Odborné	<ul style="list-style-type: none"> základné odborné vedomosti na úrovni zapamätania
Zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> základné kognitívne a praktické zručnosti požadované na používanie príslušných informácií s cieľom vykonávať úlohy a riešiť rutinné problémy za použitia jednoduchých pravidiel 	Kognitívne	<ul style="list-style-type: none"> prakticky používať informácie v konkrétnych situáciách
		Praktické	<ul style="list-style-type: none"> vykonávať zložitejšie opakujúce sa úlohy používať jednoduché metódy, nástroje a materiály v známych podmienkach
Kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> pracovať alebo študovať pod dohľadom s určitým stupňom samostatnosti 	Samostatnosť Zodpovednosť Sociálne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> výkon jednoduchých pracovných činností pod dohľadom s určitým stupňom samostatnosti vnímanie vlastného podielu zodpovednosti

Vysvetlenie úrovne SKKR:

Súvislosti učenia sa sú jednoduché a stabilné. Pozornosť sa zameriava na zvládnutie základných pracovných zručností vrátane kľúčových kompetencií. Táto úroveň predstavuje vstup do celoživotného vzdelávania. Vzdelanie sa získava počas povinnej školskej dochádzky v rámci nižšieho stredného vzdelávania. Táto úroveň sa môže dosiahnuť aj pomocou programov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.

Porovnanie s úrovňou EKR:

Úroveň SKKR 2 vyjadruje v kategórii všeobecných vedomostí posun od zapamätania k porozumeniu. Obe úrovne naznačujú stabilné podmienky práce alebo štúdia pod potrebným dohľadom. Držiteľ kvalifikácie na tejto úrovni chápe dôležitosť vlastnej zodpovednosti, avšak ju nepredpokladá.

Úroveň 3			
EKR		SKKR	
Kategória		Subkategória	
Vedomosti	<ul style="list-style-type: none"> vedomosti faktov, zásad, procesov a všeobecných pojmov v oblasti práce alebo štúdia 	Všeobecné	<ul style="list-style-type: none"> rozšírené všeobecné vedomosti a poznatky
		Odborné	<ul style="list-style-type: none"> odborné vedomosti v oblasti pojmov, metód, postupov a noriem
		Kognitívne	<ul style="list-style-type: none"> používať bežnú technickú, netechnickú a technologickú dokumentáciu, normy a štandardy odboru
Zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> rozsah kognitívnych a praktických zručností požadovaných na splnenie úloh a riešenie problémov na základe vybraných a aplikovaných základných metód, nástrojov, materiálov a informácií 	Praktické	<ul style="list-style-type: none"> aplikovať všeobecné a odborné vedomosti pri riešení jednoduchých problémových úloh používať bežné postupy, metódy, prostriedky a materiály pri vykonávaní činností v odbore
Kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> prijímať zodpovednosť za vykonávanie úloh v práci alebo v rámci štúdia pri riešení problémov prispôbiť svoje správanie okolnostiam 	Samostatnosť Zodpovednosť Sociálne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> samostatná a tvorivá práca v štandardných, zriedkavo sa meniacich podmienkach zodpovednosť za svoj výkon hodnotenie svojej práce
<p>Vysvetlenie úrovne SKKR:</p> <p>Súvislosti učenia sa alebo práce sú najčastejšie stabilné. Pozornosť sa zameriava na zvládnutie náročnejších profesijných zručností. Jednotlivec je schopný sebareflexie a sebahodnotenia. Na tejto úrovni je schopný riešiť problémové úlohy zo známej oblasti na základe predchádzajúcich skúseností. Osoby s touto kvalifikáciou majú isté skúsenosti v oblasti, v ktorej pracujú alebo študujú.</p> <p>Porovnanie s úrovňou EKR:</p> <p>Úroveň SKKR 3 vyjadruje nárast v kategórii všeobecných vedomostí od porozumenia jednoduchých konceptov až po hlbšie pochopenie súvislostí medzi týmito konceptmi. Slovenské deskriptory podčiarkujú meniace sa podmienky a základnú úroveň samostatnosti pri práci alebo štúdiu. Deskriptory SKKR vyjadrujú zvládnutie štandardov atď. Túto časť považujeme len za rozpracovanie zodpovedajúceho deskriptora EKR. Na rozdiel od deskriptorov úrovne EKR, táto úroveň SKKR vyzdvihuje tvorivosť a sebareflexiu. Tento prístup však ako taký nepovažujeme za odporujúci celkovej podobnosti tejto úrovne.</p>			

Úroveň 4			
EKR		SKKR	
Kategória		Subkategória	
Vedomosti	<ul style="list-style-type: none"> praktické a teoretické vedomosti v širokých súvislostiach v oblasti práce alebo štúdia 	Všeobecné	<ul style="list-style-type: none"> prehĺbené všeobecné vedomosti a poznatky na úrovni aplikácie
		Odborné	<ul style="list-style-type: none"> vedomosti o zákonitostiach, zásadách, procesoch, normách a všeobecných pojmoch v širších súvislostiach
Zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> rozsah kognitívnych a praktických zručností na riešenie špecifických problémov v oblasti práce alebo štúdia 	Kognitívne	<ul style="list-style-type: none"> používať prakticky informácie všeobecného charakteru
		Praktické	<ul style="list-style-type: none"> aplikovať prehĺbené všeobecné a odborné vedomosti používať odbornú dokumentáciu aplikovať zložitejšie postupy, metódy, prostriedky a materiály pri vykonávaní činností v odbore
Kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> riadiť samého seba podľa usmernení v kontexte práce alebo štúdia, ktoré sú zvyčajne predvídateľné, ale môžu sa meniť kontrolovať bežnú prácu iných a niesť zodpovednosť za hodnotenie a zlepšovanie pracovných a študijných činností 	Samostatnosť Zodpovednosť Sociálne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> samostatné riešenie problémových úloh v predvídateľných meniacich sa podmienkach zodpovednosť za prácu v predvídateľných meniacich sa podmienkach zodpovednosť za riadenie menšieho kolektívu hodnotenie výsledkov svojej práce a práce iných

Vysvetlenie úrovne SKKR:

Súvislosti pre rozvoj a preukázanie vedomostí, zručností a kompetencií sa menia, ale sú predvídateľné. Táto úroveň signalizuje ukončenie sekundárneho vzdelávania a istú formu odbornej prípravy. Zahrňuje všeobecnovzdelávacie a odborné kvalifikácie.

Osoby s touto kvalifikáciou chápu aj medziodborové súvislosti priamo sa vzťahujúce k oblasti praxe alebo učenia sa. Problémové situácie riešia samostatne; navrhujú nielen vhodné známe riešenia, ale samostatne navrhujú nové riešenia so značne obmedzenou mierou inovácie. Sú schopné nielen sebahodnotenia, ale aj hodnotiť a plánovať prácu menšieho kolektívu a tento kolektív aj efektívne riadiť.

Porovnanie s úrovňou EKR:

Obe úrovne SKKR aj EKR signalizujú výraznú zmenu v kompetenciách, v chápaní samostatnosti, zmenu zodpovednosti od „seba“ ku „skupine“. Vymedzené rozdiely predstavujú iba detailnú informáciu obsahu deskriptora, ktorá však nemá vplyv na celkové chápanie náročnosti úrovne.

Úroveň 5			
EKR		SKKR	
Kategória		Subkategória	
Vedomosti	<ul style="list-style-type: none"> rozsiahle, špecializované, faktické a teoretické vedomosti v oblasti práce alebo štúdia a uvedomovanie si hraníc týchto vedomostí 	Všeobecné	<ul style="list-style-type: none"> prehĺbené všeobecné vedomosti a poznatky na úrovni analýzy
		Odborné	<ul style="list-style-type: none"> špecializované odborné vedomosti v oblasti práce a vzdelania
Zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> rozsiahla škála kognitívnych a praktických zručností požadovaných na rozvíjanie kreatívnych riešení abstraktných problémov 	Kognitívne	<ul style="list-style-type: none"> monitorovať, analyzovať, plánovať, organizovať a vyhodnocovať konkrétne pracovné postupy
		Praktické	<ul style="list-style-type: none"> realizovať konkrétne pracovné postupy rozpoznávať vznik problému pri aplikácii zvoleného postupu navrhovať konkrétne pracovné postupy a riešenia
Kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> vykonávať riadenie a dozor v kontexte pracovných alebo študijných činností, pri ktorých sa nedajú predvídať zmeny hodnotiť a rozvíjať svoju vlastnú výkonnosť a výkonnosť iných 	Samostatnosť Zodpovednosť Sociálne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> vysoká úroveň samostatnosti tvorivá práca preberanie zodpovednosti za riadenie, hodnotenie a rozvoj činností v meniacich sa podmienkach schopnosť prenosu informácií a zručností iným

Vysvetlenie úrovne SKKR:

Súvislosti pre rozvoj a preukázanie vedomostí, zručností a kompetencií na tejto úrovni sú do značnej miery nepredvídateľné. Držiteľ kvalifikácie na tejto úrovni bude riešiť úlohy vo vopred určenom procese, pričom dokáže predvídať problémové situácie a navrhovať efektívne riešenia. Má skúsenosti s prácou alebo štúdiom v danej oblasti, ktoré sú často špecializované. Informácie dokáže analyzovať a prenášať na iných. Kvalifikácia na tejto úrovni si vyžaduje značnú úroveň samostatnosti.

Porovnanie s úrovňou EKR:

Obe úrovne SKKR aj EKR kladú dôraz na špecializáciu a schopnosť navrhnúť a riešiť problémové situácie. Na rozdiel od EKR, deskriptory SKKR vyzdvihujú schopnosť prenosu informácií.

Úroveň 6			
EKR		SKKR	
Kategória		Subkategória	
Vedomosti	<ul style="list-style-type: none"> rozšírené vedomosti v oblasti práce alebo štúdia vrátane kritického chápania teórií a zásad 	Všeobecné	<ul style="list-style-type: none"> všeobecné vedomosti na úrovni syntézy
		Odborné	<ul style="list-style-type: none"> praktické a metodologické vedomosti z kľúčovej oblasti odboru, ktoré slúžia ako základ pre prax, výskum alebo umeleckú tvorbu
Zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> rozšírené zručnosti preukazujúce dokonalosť a zmysel pre inováciu, požadované na riešenie komplexných a nepredvídateľných problémov špecializovanej oblasti práce alebo štúdia 	Kognitívne	<ul style="list-style-type: none"> navrhovať riešenia metodických, odborných, umeleckých problémov modifikovať všeobecné a odborné vedomosti pri riešení špecifických a odborných problémov
		Praktické	<ul style="list-style-type: none"> realizovať riešenia metodických, odborných, umeleckých alebo praktických problémov používať tvorivo metódy, nástroje, prístroje a materiály
Kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> riadiť komplexné technické alebo odborné činnosti alebo projekty, niest' zodpovednosť za rozhodovanie v nepredvídateľnom kontexte práce alebo štúdia niest' zodpovednosť za riadenie odborného rozvoja jednotlivcov a skupín 	Samostatnosť Zodpovednosť Sociálne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> samostatnosť pri riešení špecifických problémov v meniacom sa prostredí plánovanie svojho vlastného vzdelávania autonómia a zodpovednosť pri rozhodovaní schopnosť vhodne a profesionálne prezentovať vlastné stanoviská tvorivé a pružné myslenie

Vysvetlenie úrovne SKKR:

Súvislosti pre rozvoj a preukázanie vedomostí, zručností a kompetencií na tejto úrovni sú nepredvídateľné, nestabilné a vyžadujú si riešenie zložitých problémov. Osoba na tejto úrovni kvalifikácií bude riešiť komplexné úlohy vo vopred určenom procese so schopnosťou navrhovať aj menej štandardné riešenia, bude mať skúsenosti s prácou alebo štúdiom v danej oblasti, ktoré sú často špecializované. Od nositeľa tejto kvalifikácie sa vyžaduje istá nezávislosť a autonómia, schopnosť kritického a analytického myslenia.

Porovnanie s úrovňou EKR:

Obe úrovne SKKR aj EKR zdôrazňujú posun v procese rozhodovania, nepredvídateľnosť situácie a riešenie problémov v špecifických oblastiach. Deskriptory SKKR obsahujú aj oblasť umeleckej tvorby a zdôrazňujú tvorivosť. Navyše, táto úroveň pridáva nutnosť zvládnutia špecializovanej oblasti práce alebo učenia sa; okrem prenosu informácií na iných však zdôrazňuje aj zvýšenie úrovne deskriptora smerom k vhodnosti tohto prenosu (podľa daných okolností). Celkové pochopenie úrovni deskriptorov EKR a SKKR nie je ovplyvnené.

Úroveň 7			
EKR		SKKR	
Kategória		Subkategória	
Vedomosti	<ul style="list-style-type: none"> vysokošpecializované vedomosti, z ktorých sú niektoré vedomosti poprednými v oblasti práce alebo štúdia a sú základom originálneho myslenia a/alebo výskumu zásadné uvedenie si vedomostí v danej oblasti a na rozhraní medzi jednotlivými oblasťami 	Všeobecné	<ul style="list-style-type: none"> všeobecné vedomosti na úrovni hodnotenia
		Odborné	<ul style="list-style-type: none"> odborné a metodologické vedomosti z viacerých oblastí odboru alebo praxe, slúžiace ako základ pre inováciu a originalitu v praxi, výskume alebo v umeleckej oblasti
Zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> špecializované zručnosti požadované pri riešení problémov výskumu a/alebo inovácií s cieľom rozvíjať nové vedomosti a postupy a integrovať vedomosti z rôznych oblastí 	Kognitívne	<ul style="list-style-type: none"> navrhovať a hodnotiť riešenia metodických, odborných, umeleckých, praktických alebo vedeckých problémov z viacerých oblastí odboru alebo praxe formulovať odporúčania pre rozvoj danej vednej, pracovnej alebo umeleckej oblasti stanovovať vedecké alebo praktické predpoklady riešenia problémov
		Praktické	<ul style="list-style-type: none"> realizovať a hodnotiť riešenia metodických, odborných, umeleckých, praktických alebo vedeckých problémov z viacerých oblastí odboru alebo praxe vytvárať návody, projekty realizácie a hodnotiace postupy k činnostiam z odboru

<p>Kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • riadiť a transformovať kontext práce alebo štúdia, ktoré sú komplexné, nepredvídateľné a vyžadujú si nové strategické prístupy • nieť zodpovednosť za prispievanie k odborným poznatkom a/alebo za hodnotenie strategickej výkonnosti tímov 	<p>Samostatnosť Zodpovednosť Sociálne kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vysoký stupeň samostatnosti a predvídavosti v známom aj neznámom prostredí • iniciatívnosť a zodpovednosť za riadenie práce pracovného tímu • inovatívne, tvorivé myslenie • odborná prezentácia výsledkov vlastného štúdia alebo praxe
--------------------	---	---	--

Vysvetlenie úrovne SKKR:

Typická situácia pri učení sa je neznáma a vyžaduje riešenie úloh, pri ktorých pôsobí veľa súvisiacich faktorov, vzdelávanie je často vysokošpecializované. Kvalifikácie na tejto úrovni súvisia s nezávislou prácou s inými ľuďmi a poskytujú priestor na rozvoj práce a vzdelávania podľa vlastného záujmu.

Porovnanie s úrovňou EKR:

Obe úrovne SKKR aj EKR zdôrazňujú špecializáciu a inovatívne prístupy k riešeniu problémových situácií. Navyše poukazujú aj na rozvoj špecializácie oblasti štúdia, výskumu alebo práce, ktoré má cezhraničné pôsobenie. Rozdiel medzi deskriptormi SKKR a EKR je iba v zdôraznení dimenzie implementácie vedomostí, zručností a tvorivosti. Vcelku môžeme konštatovať, že podobnosť deskriptorov úrovni SKKR a EKR je zachovaná.

Úroveň 8			
EKR		SKKR	
Kategória		Subkategória	
Vedomosti	<ul style="list-style-type: none"> vedomosti na najvyššej úrovni v oblasti práce alebo štúdia a na rozhraní medzi oblasťami 	Všeobecné	<ul style="list-style-type: none"> všeobecné vedomosti na úrovni hodnotenia vedomosti o prioritách potrebných pre rozvoj spoločnosti
		Odborné	<ul style="list-style-type: none"> odborné a metodologické vedomosti z viacerých oblastí odboru alebo praxe, slúžiace ako základ pre inovácie a originalitu v praxi, výskume alebo v umeleckej oblasti potrebné pre projektovanie výskumu a vývoja, resp. rozvoja oblasti odbornej praxe
Zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> najrozšírenejšie a mimoriadne špecializované zručnosti a techniky vrátane syntézy a hodnotenia, požadované na riešenie zásadných problémov výskumu a/alebo inovácií a na rozšírenie a opätovné definovanie existujúcich vedomostí alebo odborných postupov 	Kognitívne	<ul style="list-style-type: none"> vytvárať a formulovať hypotézy, úsudky a stratégie pre ďalší rozvoj vednej alebo pracovnej oblasti vyhodnocovať teórie, koncepty a inovácie
		Praktické	<ul style="list-style-type: none"> aplikovať vlastné zistenia vyplývajúce z teoretickej analýzy a vlastného vedeckého bádania komplexného a/aj interdisciplinárneho charakteru navrhovať, overovať a implementovať nové výskumné a pracovné postupy

Kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> prejaviť silnú autoritu, inováciu, samostatnosť, vedeckú a odbornú integritu a trvalý záväzok rozvíjať nové myšlienky alebo postupy na najvyššej úrovni kontextu práce alebo štúdia vrátane výskumu 	Samostatnosť Zodpovednosť Sociálne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> plánovanie vlastného rozvoja spoločnosti v kontexte vedeckého a technického pokroku
			<ul style="list-style-type: none"> zodpovednosť za vodcovstvo v danom vedeckom alebo pracovnom odbore
			<ul style="list-style-type: none"> kritické, nezávislé a analytické myslenie v nepredvídateľných, meniacich sa podmienkach zohľadňovanie spoločenských, vedeckých a etických aspektov pri smerovaní ďalšieho vývoja spoločnosti schopnosť prezentovať výsledky výskumu a vývoja pred odbornou komunitou

Vysvetlenie úrovne SKKR:

Typická situácia pri učení sa je neznáma a vyžaduje riešenie neštandardných úloh, pri ktorých pôsobí veľa súvisiacich nepredvídateľných faktorov, a vedie k vypracovávaniu teórií a hypotéz. Vzdelávanie a/alebo prax sú vysoko špecializované. Kvalifikácia predstavuje systematické chápanie odboru štúdia a majstrovskú úroveň vedomostí, zručností a kompetencií, rovnako aj výskumných metód. Súvisí s nezávislou prácou s inými ľuďmi a poskytuje priestor na rozvoj výskumnej práce a vzdelávania podľa vlastného záujmu. Osoby pracujúce na tejto úrovni často vedú iných k vysokej úrovni odbornosti.

Porovnanie s úrovňou EKR:

Obe úrovne SKKR aj EKR zdôrazňujú najvyššiu úroveň ovládania vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré majú interdisciplinárny charakter, a riadiacich kompetencií držiteľa kvalifikácií na tejto úrovni. Na rozdiel od EKR sa koncept syntézy objavuje už na úrovni SKKR 6. Vychádza to z analýzy použitej taxonómie, kde je nárast náročnosti vyjadrený od pasívneho pamätania si faktov cez pochopenie súvislostí, ich aplikáciu a následnú analýzu, syntézu až po evaluáciu procesov. Avšak všeobecné chápanie kvalifikácie, ktorá je umiestnená na túto úroveň a odzrkadľuje komplexný pohľad, interdisciplinárny charakter vedomostí, zručností a kompetencií, ako aj rozvoj nových poznatkov, novej metodológie atď., zostáva nezmenené.

Uvedená tabuľka slúžila ako základ pre sémantickú analýzu vzdelávacích výstupov jednotlivých kvalifikácií a potvrdila náš predpoklad o vzájomnej prepojenosti EKR a SKKR v pomere 1:1. Ďalšie podrobnejšie popisy individuálnych úrovní SKKR a ich nepatrné rozdiely oproti EKR sú znázornené v tabuľke, ktorá tvorí prílohu č. 5.

Kritérium 3

Princíp vzdelávacích výstupov

Národné kvalifikačné rámce alebo systémy a ich kvalifikácie vychádzajú zo zásady a cieľa vzdelávacích výstupov a súvisia s dojednaniami o validácii neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a v prípade potreby aj s kreditovými systémami.

Princíp vzdelávacích výstupov - od primárneho vzdelávania až po postsekundárne vzdelávanie

Metodika tvorby školských vzdelávacích programov pre stredné odborné školy, vypracovaná na podporu nového školského zákona v roku 2008, zaviedla definíciu vzdelávacích výstupov založených na referenčnom rámci kľúčových kompetencií⁴⁵:

„Vzdelávacie výstupy sú stanovenia o tom, čo žiak vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/ vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis spôsobilostí (odborné, všeobecné, kľúčové) nevyhnutných pre výkon určitej pracovnej úlohy, činnosti alebo súboru činností.“⁴⁶

Tá istá metodika zaviedla tiež definíciu „kompetencie“:

„Kompetencia je preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu, v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a pre jeho ďalšie vzdelávanie.“

Metodika definuje **výkonový štandard**⁴⁷ takto:

„Výkonový štandard je základné kritérium úrovne zvládnutia vedomostí, zručností a schopností. Vymedzuje úroveň významných vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré má žiak podľa očakávania preukázať po ukončení vzdelávania.“

V každom vzdelávacom programe sa výkonové štandardy členia na:

- *kognitívnu oblasť* - vedomosti (teória, princípy, pravidlá, obsah a pod.),
- *psychomotorickú oblasť* - zručnosti (manuálne výkony, využitie metód, použitie materiálov, prostriedkov, nástrojov a prístrojov a pod.),

⁴⁵ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006H0962&from=SK>

⁴⁶ JAKUBOVÁ, G. Metodika tvorby školských vzdelávacích programov pre stredné odborné školy, <http://www9.siov.sk/metodika-tvorby-skolskych-vzdelavacich-programov-pre-sos/10692s>

⁴⁷ Ibid.

- *afektívnu oblasť* - kompetencie (postoje, city, hodnotová orientácia, sociálno-komunikatívne zručnosti).

Stanovenie výkonových štandardov sa pri ich tvorbe riadi určitými pravidlami⁴⁸:

- Každé stanovenie sa začína aktívnym (činnostným) slovesom v neurčitku.
- V jednom stanovení by sa malo uplatňovať iba jedno sloveso.
- Aktívne sloveso musí byť merateľné a pozorovateľné.
- Výkonový štandard predstavuje produkt alebo činnosť, nie proces.
- Stanovenie výkonových štandardov musí byť primerane jednoduché, konzistentné, jasne formulované, stručné, jednoznačné a zrozumiteľné tak, aby bolo rovnako chápané všetkými aktérmi vzdelávacieho procesu (učiteľ, žiak, rodič, zamestnávateľ).

Pri tvorbe výkonových štandardov pre potreby ŠkVP je odporúčané používanie revidovanej taxonómie vzdelávacích cieľov B. S. Blooma a kol.

Tvorba vzdelávacích výstupov je v kompetencii týchto inštitúcií:

- Štátny pedagogický ústav na úrovni **štátnych vzdelávacích programov pre všeobecné vzdelávanie**,
- Štátny inštitút odborného vzdelávania na úrovni **štátnych vzdelávacích programov pre odborné vzdelávanie a prípravu**,
- Rada pre tvorbu a hodnotenie štátnych vzdelávacích programov pre **medicínske študijné odbory** na stredných zdravotníckych školách⁴⁹,
- jednotlivé vzdelávacie inštitúcie na úrovni **školských vzdelávacích programov**.

Potvrdenie vzdelávacích výstupov je poskytnuté:

- Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (rovnako v prípade vzdelávacích výstupov, ktoré sú zahrnuté do štátnych vzdelávacích programov v príslušnosti iných ministerstiev⁵⁰),
- Ministerstvom zdravotníctva SR (pre medicínske študijné odbory).

Nevyhnutnou súčasťou každého školského vzdelávacieho programu je „profil absolventa“. Tento zahŕňa špecifické požiadavky na odborné vedomosti a praktické zručnosti, ako aj požiadavky v rovine všeobecných vedomostí a kľúčových kompetencií.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Rada MZ SR pre tvorbu a hodnotenie štátnych vzdelávacích programov odbornej prípravy vzdelávania pre zdravotnícke študijné odbory na stredných zdravotníckych školách. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, <http://www.health.gov.sk/?rada-mz-sr-pre-tvorbu-a-hodnotenie-statnych-vzdelavacich-programov-odbornej-pripravy-vzdelavania-pre-zdravotnicke-studijne-odbory-na-strednych-zdravotnickych-skolach-1>

⁵⁰ § 6 školského zákona.

Princíp vzdelávacích výstupov vo vysokoškolskom vzdelávaní

Princíp vzdelávacích výstupov je základnou zložkou kritérií akreditácie študijných programov vysokoškolského vzdelávania⁵¹: „*Vymedzenie absolventa zahŕňa aj najdôležitejšie vedomosti, schopnosti a zručnosti, ktoré musí absolvent študijného programu v danom študijnom odbore získať.*“ Vzdelávacie výstupy vo vysokoškolskom vzdelávaní sú definované vo vyhláške ministerstva školstva o kreditovom systéme štúdia ako „*opis toho, čo by mal študent vedieť, čomu by mal rozumieť a čo by mal byť schopnýrobiť po úspešnom ukončení procesu vzdelávania*“.⁵²

ECTS - Európsky systém transferu kreditov (European Credit Transfer System) - využívajú všetky vysokoškolské inštitúcie v SR. Systém zabezpečuje spôsob merania a porovnávania vzdelávacích výstupov a ich prenos z jednej inštitúcie do druhej.

Napríklad Slovenská technická univerzita v Bratislave zverejňuje informácie o kreditoch ECTS v katalógu kurzov podľa jednotlivých fakúlt, udelenej kvalifikácie a tiež podľa programov na všetkých úrovniach voľby kurzov⁵³. Aplikovaná mechanika a mechatronika (v anglickom jazyku) na úrovni bakalára vyjadruje kľúčové vzdelávacie výstupy napríklad týmto spôsobom: „Získanie vedomostí v oblasti základných princípov integrácie aplikovanej mechaniky, elektroniky a informačných technológií ako modelovanie mechanických systémov, senzorov, pohonov, mikroprocesorov, komunikačných a mechatronických systémov. Získanie vedomostí v oblasti projektovania mechanických, riadiacich a mechatronických systémov.“⁵⁴

Rovnaký študijný program na úrovni magisterského štúdia je tiež popísaný na základe vzdelávacích výstupov vrátane úrovne kurzových jednotiek.

Vzdelávacie výstupy sú stanovené v *profile absolventa* v kategóriách „teoretické vedomosti“, „praktické schopnosti a zručnosti“ a „doplnkové vedomosti, zručnosti a kompetencie“.

Princíp vzdelávacích výstupov vo vysokoškolských projektoch kopíruje rovnaké pravidlá a taxonómiu, ktoré už boli uvedené vyššie:

- každý vzdelávací výstup musí obsahovať sloveso vyjadrujúce „činnosť“ a „predmet“, na ktoré toto sloveso odkazuje (napr. oblasť vedomostí, zručností) a požadovanú úroveň s daným rozsahom dosiahnutia,
- vzdelávacie výstupy musia byť merateľné,
- vzdelávacie výstupy musia byť pochopiteľné.

51 MŠVVaŠ SR. Kritériá akreditácie študijných programov vysokoškolského vzdelávania, <https://www.minedu.sk/data/files/2545.pdf>

52 Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 614/2002 Z. z. o kreditovom systéme štúdia v znení neskorších predpisov.

53 ECTS information package : information on degree programmes. Slovak University of Technology in Bratislava, http://www.stuba.sk/english/ects/ects-information-package/information-on-degree-programmes.html?page_id=5435

54 ECTS information package : all programmes. Slovak University of Technology in Bratislava, http://www.stuba.sk/english/ects/ects-information-package/information-on-degree-programmes/all-programmes.html?page_id=5552

Princíp vzdelávacích výstupov v kvalifikačných štandardoch

Rovnaké princípy použitia taxonómie vo vzdelávacích doménach sa stali základom tvorby kvalifikačných štandardov v **kartách kvalifikácií**⁵⁵:

„Základným prvkom NSK sú vzdelávacie výstupy. Aby bola NSK zrozumiteľným a využiteľným systémom, ktorý má umožňovať porovnatelnosť vzdelávacích výstupov, musia byť tieto výstupy/výsledky popísané štandardizovaným spôsobom, v čo najjednoduchšej štruktúre a pomocou prvkov, ktoré bude možné pri úpravách a aktualizáciách ľahko zamieňať.“

V tomto prípade metodika vychádza z definície vzdelávacích výstupov z odporúčania o vytvorení EKR⁵⁶:

„Vzdelávacie výsledky vyjadrujú to, čo učiaci sa vie, chápe a je schopný urobiť pri ukončení procesu vzdelávania, ktoré sú definované z hľadiska vedomostí, zručností a kompetencií...a ktoré sú potrebné pre výkon určitých pracovných činností, úloh, alebo súboru činností daného povolania alebo skupiny zodpovedajúcich zamestnaní.“

Porovnanie použitia vzdelávacích výstupov v štátnych vzdelávacích programoch a študijných programoch v súlade s deskriptormi SKKR

Každá kvalifikácia zahrnutá do NSK je popísaná *merateľnými a hodnotiteľnými* vzdelávacími výstupmi. V tejto súvislosti SKKR nerozlišuje medzi kvalifikáciami dosiahnutými formálnym vzdelávaním (akademickým, počiatočným odborným) a neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa, ale umožňuje porovnanie úrovni kvalifikácií porovnaním úrovni vzdelávacích výstupov.

55 FONODOVÁ, I., HRUŠOVSKÁ, M., JANKOVIČOVÁ, I., JAKUBOVÁ, G., KOVAŘÍK, P., PAVELEKOVÁ, M. a kol. Metodika na stanovenie kvalifikačných štandardov, http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_tvorby_ks.pdf

56 Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:SK:PDF>

Oblasť	Katégoria vzdelávacích výstupov	Deskriptor úrovne SKKR
Štátny vzdelávací program: kompetenčný profil absolventa	Kľúčové kompetencie: a) spôsobilosť konať samostatne v spoločenskom a pracovnom živote <u>Príklad:</u> identifikovať priame a nepriame dôsledky svojej činnosti	<i>hodnotenie výsledkov svojej práce a práce iných</i> (SKKR 4)
	b) spôsobilosti interaktívne používať vedomosti, informačné a komunikačné technológie, komunikovať v materinskom a cudzom jazyku <u>Príklad:</u> riešiť bežné matematické príklady a rôzne situácie	<i>prehĺbené všeobecné vedomosti a poznatky na úrovni aplikácie</i> (SKKR 4)
	c) schopnosť pracovať v rôznorodých skupinách <u>Príklad:</u> samostatne pracovať v menšom kolektíve	<i>zodpovednosť za riadenie menšieho kolektívu</i> (SKKR 4)
	Všeobecné kompetencie: Základné kognitívne kompetencie, napr. čitateľská a matematická gramotnosť, riešenie problémov, sociálne a interpersonálne kompetencie, komunikačné zručnosti	<i>prehĺbené všeobecné vedomosti a poznatky na úrovni aplikácie</i> (SKKR 4)
	Odborné kompetencie <u>Príklad:</u> rozumie písmenovému značeniu vodičov a káblov samostatne kresliť a rysovať jednopólové a viacpólové schémy elektrických zariadení	<i>používať odbornú dokumentáciu aplikovať prehĺbené všeobecné a odborné vedomosti</i> (SKKR 4)

** ŠIOV. Štátny vzdelávací program pre skupinu učebných a študijných odborov 26 Elektrotechnika

Študijný program :^{***} Profil absolventa / odborná časť	Teoretické vedomosti <u>Príklad:</u> Ovláda základné právne predpisy súvisiace so sociálnou prácou	<i>praktické a metodologické vedomosti z kľúčovej oblasti odboru, ktoré slúžia ako základ pre prax, výskum alebo umeleckú tvorbu</i> (SKKR 6)
	Praktické schopnosti a zručnosti <u>Príklad:</u> Monitoring sociálnych potrieb v rámci zverenej funkcie	<i>používať tvorivo metódy, nástroje a materiály</i> (SKKR 6)
	Doplnkové vedomosti, zručnosti a schopnosti <u>Príklad:</u> Samostatne myslieť a pohotovo reagovať, flexibilne vykonávať zmeny a niesť zodpovednosť	<i>samostatnosť pri riešení špecifických problémov v meniacom sa prostredí autonómia a zodpovednosť pri rozhodovaní tvorivé a pružné myslenie</i> (SKKR 6)

*** VŠZaSP SV. ALŽBETY. Profil absolventa prvého stupňa študijného odboru sociálna práca

Štátne (a školské) vzdelávacie programy, študijné programy a kvalifikačné štandardy používajú rovnaký koncept vedomostí a zručností. Terminológia pre výraz kompetencie sa naopak líši. V štátnych vzdelávacích programoch kompetencia predstavuje koncept „strešného pojmu“, ktorý v sebe zahŕňa vedomosti, zručnosti a iné kategórie: prístup, postoje, hodnoty, sociálnu interakciu jednotlivca atď. Tieto spolu s kľúčovými kompetenciami popisujú celistvý obraz absolventa. Takéto chápanie všeobecných kompetencií v oblasti matematiky pokrýva nielen znalosť matematických vzorcov (vedomosti), ale aj samostatnosť pri výbere špecifického vzorca (kompetencie) a jeho aplikácie podľa určitých kritérií (zručnosť) atď.

Pri porovnávaní štátneho/školského vzdelávacieho programu so zodpovedajúcou kvalifikáciou je preto nevyhnutné dešifrovať výkonový štandard konkrétneho školského vzdelávacieho programu do kategórií použitých v SKKR.

Vývoj, ktorý nastal v súvislosti s národným projektom „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“, v súčasnosti pokračuje a diskusie sú zamerané hlavne na tieto oblasti:

- Terminológia vzťahujúca sa na definíciu a chápanie pojmov „kompetencie“ a „schopnosti“, pretože tieto termíny sú v slovenskom jazyku používané ako ekvivalentné. Ďalšie kroky v implementácii SKKR budú smerovať k riešeniu tohto terminologického nesúladu (taktiež v kontexte prípravy nového zákona o celoživotnom vzdelávaní).
- Typológia vzdelávacích výstupov, ktoré pochádzajú z rôznych zdrojov:
 - Výkonové štandardy vo vzdelávacích programoch sú formulované najčastejšie pedagógmi a odbornými zamestnancami vzdelávacej inštitúcie - tieto vzdelávacie výstupy sú detailne popísané a do hĺbky špecifikujú študijné oblasti. Tieto požadujú priebežnú aktualizáciu v prípade najmenej zmeny (napr. v technológii).

- Formulácie vzdelávacích výstupov v kvalifikačných štandardoch v kartách kvalifikácií sa považujú za redukované a skôr všeobecné, aby mohli byť v platnosti a boli aplikovateľné aj v prípade technologických zmien.

Záver

Metodiky a pravidlá na tvorbu vzdelávacích výstupov v kvalifikačných štandardoch, vo vzdelávacích programoch a tiež v študijných programoch majú spoločné črty:

- **stabilita** - platnosť každého kvalifikačného štandardu by mala byť niekoľko rokov,
- **komplexnosť** - každý kvalifikačný štandard by mal zahŕňať celý rozsah vedomostí, zručností a kompetencií príslušnej kvalifikácie,
- **fundamentálnosť** - vzdelávacie výstupy sa musia orientovať najmä na požiadavky a potreby trhu práce (vzdelávacie výstupy týkajúce sa všeobecnovzdelávacej časti kvalifikácie sa považujú za automaticky zahrnuté do kvalifikácie),
- **objektívna kontrolovateľnosť** podľa stanovených kritérií (validita, primeranosť, praktickosť, rozsah a pod.).

Okrem už spomínaných popísaných vlastností vzdelávacích výstupov, **vzdelávanie vo všeobecnosti** reflektuje transverzálne hodnoty demokracie, humanizmu a tolerance; podporuje tvorivé a nezávislé myslenie študentov, rešpektuje národné hodnoty a má medzikultúrny obsah.

Validácia neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa na Slovensku

Ako už bolo uvedené (Časť I, Ďalšie vzdelávanie), na Slovensku v súčasnosti neexistuje systémový prístup k validácii neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Národný model systému uznávania v súčasnosti obsahuje len určité prvky validácie, ktoré sú možné na základe zákona o celoživotnom vzdelávaní. Zodpovedajúce paragrafové znenie tohto zákona (§ 17 Overovanie a hodnotenie odbornej spôsobilosti) sa odvoláva na hodnotenie a tiež na uznanie vzdelávacích výstupov ďalšieho vzdelávania (ako výstup z akreditovaného vzdelávacieho programu a najmenej päťročnej profesionálnej praxe) a/alebo overovanie odbornej spôsobilosti potrebnej na výkon vlastného podnikania regulovaného zákonom č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).

V súčasnosti validácia neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa vedie k získaniu osvedčenia potvrdzujúceho súlad s patričným kvalifikačným štandardom. Osvedčenia získané na základe skúšky na overenie odbornej spôsobilosti nie sú ekvivalentné vysvedčeniam z formálneho systému vzdelávania; nahrádzajú len výučný list za účelom podnikania. Národný systém validácie, ktorý by zahŕňal všetky štyri časti, t. j. identifikáciu, dokumentáciu, hodnotenie a certifikáciu, potrebuje ďalší rozvoj nástrojov a ich overenie, pretože jediným možným spôsobom na získanie odbornej spôsobilosti v súčasnosti je absolvovanie skúšky⁵⁷.

V novembri 2015 bola založená pracovná skupina na prípravu nového zákona o celoživotnom vzdelávaní. Pokračovanie národného projektu cez ESF (Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií) je plánované s cieľom rozvoja systému validácie kvalifikácií do konca roka 2017. Nový národný projekt bude nástrojom na tvorbu procesov, metód a metodík na validáciu, tvorbu inštitucionalizovaného rámca a má podporiť aj prijatie a doplnenie existujúcej relevantnej legislatívy.

57 VANTUCH, J. Country report Slovakia 2016: update to the European inventory on validation of non-formal and informal learning, https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2016/2016_validate_SK.pdf

Kritérium 4

Proces prepojenia je transparentný

Postupy zaradovania kvalifikácií do národného kvalifikačného rámca alebo opisu ich umiestnenia v národnom kvalifikačnom systéme sú transparentné.

Zodpovednosť inštitúcií

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR nesie plnú zodpovednosť za schválenie a za udržiavanie kvalifikačného rámca SKKR a následných prác na tvorbe NSK, rovnako aj za platnosť kvalifikácií a ich legislatívneho rámca.

SKKR a NSK sú zabezpečované Štátnym inštitútom odborného vzdelávania (priamo riadená organizácia ministerstva školstva).

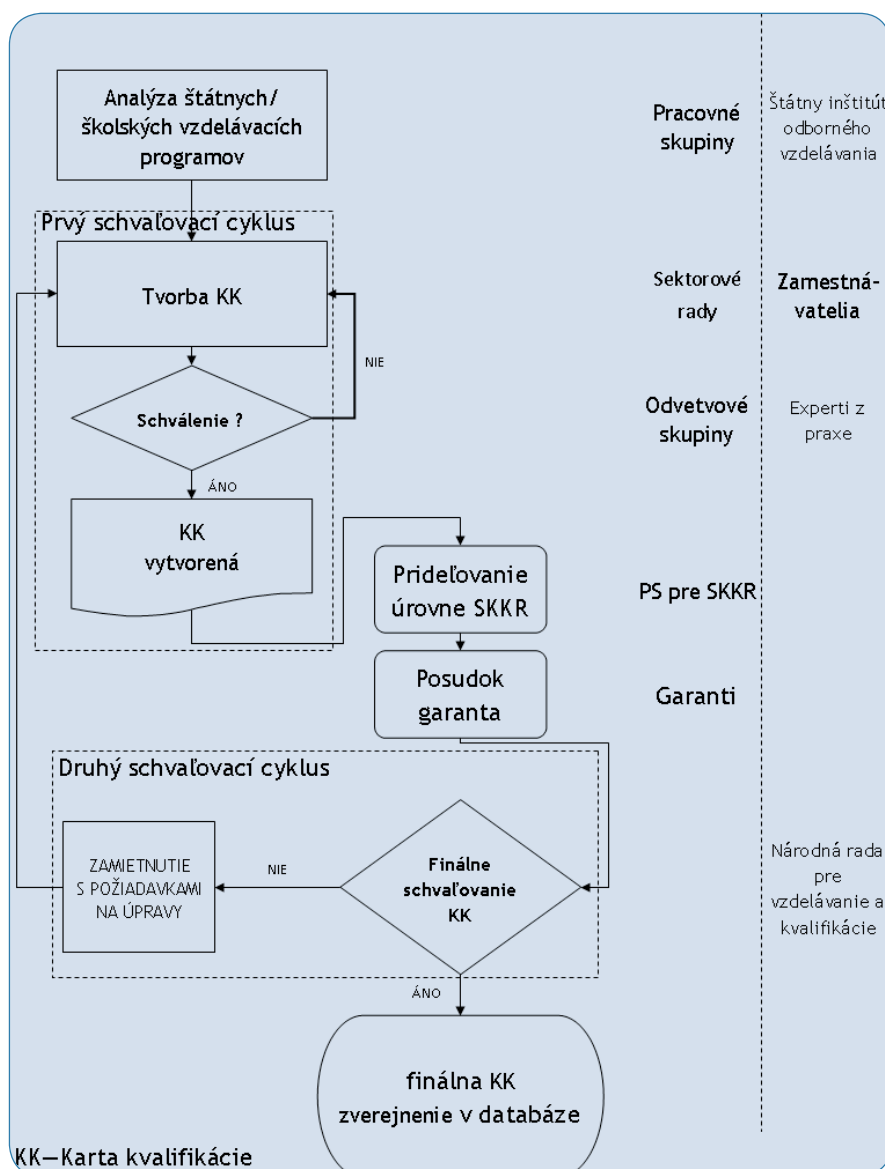
Nová kvalifikácia môže byť navrhnutá v kompetencii:

- Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre všetky kvalifikácie, ktoré sú udeľované vo formálnom systéme vzdelávania (základné, stredné a vysokoškolské vzdelávanie) a v systéme ďalšieho vzdelávania,
- Ministerstva zdravotníctva SR pre všetky kvalifikácie, ktoré sú udeľované v rezorte zdravotníctva,
- Ministerstva vnútra SR pre kvalifikácie, ktoré sú udeľované v ich rezorte (príslušníci Hasičského a záchranného zboru a Policajného zboru),
- Ministerstva obrany SR pre kvalifikácie udeľované pre príslušníkov ozbrojených síl,
- sektorových rád, hlavne v oblasti profesijných kvalifikácií.

Všetky kvalifikácie, ktoré sú zaradené do NSK, boli popísané vo forme **kariet kvalifikácií**. Ich tvorba je v kompetencii pracovných skupín, ktoré boli zriadené Alianciou sektorových rád. Prvou úlohou sektorových rád bolo pripraviť analýzu jednotiek trhu práce (národné štandardy zamestnaní a v prípade dostupnosti aj pozície, pracovné zaradenie atď.) a následne pripraviť tzv. *rodný list kvalifikácie*. Cieľom bolo dosvedčiť opodstatnenie tvorby kvalifikácie v podmienkach dopytu na trhu práce, možnosť tvorby chýbajúceho vzdelávacieho programu alebo akreditovať program ďalšieho vzdelávania, taktiež identifikovať postupy validácie autorizovaných inštitúcií atď.

V prípade, že tvorba kvalifikácie bola opodstatnená sektorovou radou, pracovná skupina pripravila návrh kvalifikačného a hodnotiaceho štandardu. Sektorová rada bola následne prvým schvaľujúcim orgánom v životnom cykle karty kvalifikácie.

V ďalších krokoch pracovná skupina pre tvorbu SKKR priradila kvalifikáciu na úroveň SKKR. V prípade nesúhlasu preskúmali kartu kvalifikácie ostatné pracovné skupiny (*PS pre analýzu školských vzdelávacích programov a študijných programov VŠ* a *PS pre analýzu ukončovania vzdelávania*) a odborní garanti. Sektorová rada musela súhlasiť s umiestnením kvalifikácie na danú úroveň SKKR. Záverečné schválenie karty kvalifikácie vykonala Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie (pozri obrázok č. 6).

Obrázok č. 6: Cyklus tvorby, schválenia a priradenia kvalifikácie na danú úroveň SKKR v rokoch 2013 - 2015 - inštitúcie a aktéri zapojení do procesu

Všetky kvalifikácie zahrnuté do NSK a priradené na určitú úroveň SKKR musia byť v súlade s nasledujúcimi kritériami⁵⁸:

⁵⁸ Pred implementáciou SKKR boli kvalifikácie udeľované na základe školského zákona a zákona o vysokoškolskom vzdelávaní vo formálnom systéme vzdelávania.

- kvalifikácia zahrnutá do jednotlivých subrámcov je požadovaná na trhu práce (na základe dohody kľúčových partnerov a počiatočných analýz uplatnenia kvalifikácie na trhu práce),
- kvalifikácie sú založené na princípe štandardov vzdelávacích výstupov (štátne vzdelávacie programy, štandardy kvalifikácií, vysokoškolské programy),
- kvalifikácie spĺňajú kritérium kvality zakotvenej v zodpovedajúcej legislatíve (napr. spĺňajú kritérium akreditácie podľa školského zákona, zákona o vysokoškolskom vzdelávaní, zákona o celoživotnom vzdelávaní atď.).

Od roku 2016 sa uvedené procesy modifikovali a do doby ukotvenia Národnej sústavy kvalifikácií a prijatia nového zákona o celoživotnom vzdelávaní (koniec roka 2018) je platná táto postupnosť krokov:

- ak sú uvedené požiadavky týkajúce sa kvalifikácií splnené, nová karta kvalifikácie sa vytvorí a zanalyzuje skupinou národných expertov vrátane návrhu umiestnenia kvalifikácie na danú úroveň SKKR (technická príprava),
- na základe návrhu sa začína proces konzultácie s príslušnou sektorovou radou a ostatnými kľúčovými partnermi,
- po procese doladovania nasleduje konečné schválenie kvalifikácie na základe rozhodnutia ministerstva školstva,
- kvalifikácia je zaradená do Národnej sústavy kvalifikácií.

Aby sa zabezpečila transparentnosť **procesu priradovania**, kľúčové etapy obsahujú:

- sémantickú analýzu deskriptorov danej kvalifikácie,
- vyplnenie tabuľky so štatistickými údajmi o počte použitých vzdelávacích výstupov,
- aplikovanie princípu „best fit“,
- určenie úrovne SKKR,
- schválenie zodpovednými inštitúciami.

Počiatočným bodom pre stanovenie úrovne SKKR sú vzdelávacie výstupy⁵⁹ a ich analýza v porovnaní s úrovňou deskriptorov. V roku 2014 bol vypracovaný súbor metodík, ktoré boli pilotne odskúšané na prvom súbore schválených kvalifikácií⁶⁰. Cieľom bolo nastaviť jednoduchý a transparentný spôsob analýzy vzdelávacích výstupov popísaných v kvalifikačnom štandarde a ich porovnanie s národnými deskriptormi. Metodika priradovania kvalifikácií je založená na prístupe „best fit“: všetky vzdelávacie výstupy v kvalifikačnom štandarde sú analyzované individuálne, následne sú porovnané s národnými deskriptormi a úroveň, ktorá im zodpovedá najviac, sa pridelí kvalifikácii.

59 FONODOVÁ, I., HRUŠOVSKÁ, M., JANKOVIČOVÁ, I., JAKUBOVÁ, G., KOVAŘÍK, P., PAVELEKOVÁ, M. a kol. Metodika na tvorbu Národného kvalifikačného rámca v Slovenskej republike,

http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_na_tvorbu_nkr.pdf

60 Ibid.

Pre potreby porovnávania generických deskriptorov so vzdelávacími výstupmi kvalifikačného štandardu boli jednotlivé deskriptory označené špecifickým *alfanumerickým* kódom⁶¹:

- prvá číslica - úroveň SKKR,
- prvé písmeno - kategória (v - vedomosti, z - zručnosti, k - kompetencie),
- druhé písmeno - subkategória (v - všeobecné, o - odborné, k - kognitívne, p - praktické, s - samostatnosť, z - zodpovednosť, c - sociálne kompetencie),
- posledná číslica - poradie deskriptora v rámci danej subkategórie.

vyhľadávať v normách a v pracovných postupoch v hutníckej výrobe	3zk1	
obsluhovať zariadenia elektrických pecí a deliacich zariadení pri kontinuálnom odlievaní ocele		3zp2
obsluhovať separačné zariadenia oceliarskej strusky, vibračných podávačov, aktívnych miesičov surového železa a ďalšieho technologického zariadenia oceliarne		3zp2
obsluhovať režim fúkania kyslíka do konvertora pri výrobe ocele		3zp2
používať informačné technológie v procesoch hutníckej výroby		3zp2

Obrázok č. 7: Príklad zaradovania zručností v kvalifikácii Hutník - oceliar na úroveň SKKR

Táto metóda spočíva na nasledujúcich myšlienkach:

- interpretácia deskriptorov je *kontextuálna* (t. j. kontext OVP alebo akademického vzdelávania, teoretická príprava alebo pracovné skúsenosti),
- kvalifikácia nemusí obsahovať odkaz na každý jeden z deskriptorov (napr. akademické kvalifikácie môžu obsahovať viac vedomostí alebo kognitívnych zručností, kvalifikácie orientované na manuálne činnosti budú obsahovať viac popisov praktických zručností a pod.),
- kvalifikácia môže obsahovať vzdelávacie výstupy na rôznych úrovniach, pričom:
 - a) rozdiel v rámci subkategórie *nesmie* presahovať viac ako 2 úrovne (napr. zručnosti na úrovni 3 a 6),
 - b) rozdiel medzi kategóriami *nesmie* presahovať viac ako 1 úroveň (napr. vedomosti na úrovni 3, zručnosti na úrovni 5).

Kvalifikácia bude zaradená na tú úroveň, ktorá je prevalentná.

⁶¹ ŠIOV. Priradovanie úrovni Slovenského kvalifikačného rámca: metodika pre pracovnú skupinu pre tvorbu národného kvalifikačného rámca,

http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_priradovania_urovni_nkr.pdf

Pri porovnávaní je nevyhnutné navyše zohľadňovať aj:

- komplexnosť a náročnosť vzdelávacieho výstupu (hĺbku vedomostí, náročnosť aplikácie v praxi a pod.),
- pracovnú (študijnú) záťaž (dĺžku učenia sa, požadovanú prax a pod.),
- dynamiku a prehľadnosť situácie,
- úroveň samostatnosti a/alebo tímovej práce,
- potrebu podpory a vedenia.

Deskriptory sú predovšetkým návodom, nie „smernicou“. V prípade sporu alebo nejednoznačnosti zaradenia je nutné posúdiť aj:

- hodnotiaci štandard a zväžiť náročnosť hodnotenia kvalifikácie,
- popis národného štandardu zamestnania a zväžiť náročnosť a komplexnosť výkonu činností,
- iné okolnosti.

Metodika priradovania kvalifikácií *nesmie byť* chápaná automaticky. Dopady analýzy metodiky sú nasledovné:

- umožňuje spätný pohľad na kvalitu spracovania karty kvalifikácie, napr. z hľadiska jej úplnosti a konzistentnosti,
- umožňuje vytváranie pohľadu na celkový charakter príslušnej úrovne SKKR,
- umožňuje zber údajov; zaradovanie kvalifikácií poskytne realistický obraz skladby a štruktúry kvalifikácií, štatistiku používaných vzdelávacích výstupov pre kategórie a subkategórie deskriptorov SKKR,
- umožní spätné skvalitnenie popisov nových kvalifikácií (ale aj štátnych vzdelávacích programov) z hľadiska ich skladby a štruktúry.

Všetky schválené kvalifikácie zahrnuté do Národnej sústavy kvalifikácií majú formu karty kvalifikácie. Ku koncu roka 2015 sústava obsahovala detailné analýzy 1 000 kariet kvalifikácií poskytovaných v SR.

Kvalifikačné štandardy musia byť stabilné, na druhej strane však musia reflektovať najnovšie požiadavky trhu práce. Sektorové rady monitorujú vývin kvalifikácií a navrhujú ich revíziu, hneď ako je to potrebné. Navyše musia monitorovať aj validáciu kvalifikácie a proces uznávania podľa princípov kvality, transparentnosti a relevantnosti. Zmeny v popise kvalifikácie môžu mať vplyv aj na úroveň priradenia kvalifikácie.

Nasledujúca tabuľka ponúka prehľad dokladov o kvalifikácii, ktoré sa vzťahujú k príslušným úrovňam SKKR. Zoznam dokladov o kvalifikácii zaradených na úrovne SKKR s ich bližšou špecifikáciou sa nachádza aj v prílohe č. 3.

SKKR úroveň	Doklad o kvalifikácii	
	Slovenský názov	Anglický názov
1	Vysvedčenie s doložkou	Primary education certificate with supplement
2	Vysvedčenie s doložkou	Lower secondary education certificate with supplement
	Osvedčenie o kvalifikácii	Certificate of qualification
	Vysvedčenie o záverečnej skúške a výučný list	Certificate of final exam and Certificate of apprenticeship
3	Vysvedčenie o záverečnej skúške a výučný list	Certificate of final exam and Certificate of apprenticeship
	Osvedčenie o kvalifikácii	Certificate of qualification
4	Vysvedčenie o maturitnej skúške a výučný list	<i>Maturita</i> Certificate + Certificate of apprenticeship
	Vysvedčenie o maturitnej skúške	<i>Maturita</i> Certificate
	Osvedčenie o kvalifikácii	Certificate of qualification
5	Vysvedčenie o maturitnej skúške + výučný list	<i>Maturita</i> Certificate + Certificate of apprenticeship
	Vysvedčenie o maturitnej skúške	<i>Maturita</i> Certificate
	Vysvedčenie o absolventskej skúške + absolventský diplom	Certificate of final post-secondary exam + Absolutorium diploma
	Osvedčenie o kvalifikácii	Certificate of qualification
6	Vysokoškolský diplom + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu	Diploma + Certificate of State Exam + Diploma Supplement
	Osvedčenie o kvalifikácii	Certificate of qualification
7	Vysokoškolský diplom + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu	Diploma + Certificate of State Exam + Diploma Supplement
	Osvedčenie o kvalifikácii	Certificate of qualification
8	Vysokoškolský diplom + vysvedčenie o štátnej skúške + dodatok k diplomu	Diploma + Certificate of State Exam + Diploma Supplement

Kritérium 5

Zabezpečenie kvality vzdelávania a súlad s európskymi princípmi

Národný/é systém/systémy zabezpečovania kvality vzdelávania a odbornej prípravy odkazuje/odkazujú na národné kvalifikačné rámce alebo systémy a je/sú v súlade so zásadami zabezpečovania kvality uvedenými v prílohe IV k tomuto odporúčaniam.

Zabezpečenie kvality - národná úroveň

Zabezpečenie kvality sa realizuje na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému na Slovensku. „Vzdelanosť občanov, ktorú má zabezpečovať v prvom rade kvalitné školstvo, je základným a nevyhnutným predpokladom jej dlhodobej existencie a prosperity“, rovnako aj tvrdenie „efektívne fungujúce vysoké školstvo ako stála súčasť európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania a európskeho výskumného priestoru, poskytujúce vysokoškolské vzdelávanie s kvalitou zodpovedajúcou medzinárodným štandardom...“ slúžia ako dôkaz, že kvalita vzdelávania patrí medzi strategické ciele vlády SR⁶².

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR je zodpovedné za tvorbu legislatívneho rámca zabezpečenia kvality vzdelávania na národnej úrovni a prostredníctvom priamo riadených organizácií za koordináciu národného a medzinárodného testovania (Testovanie 9⁶³, externá časť *maturitnej skúšky*, medzinárodné merania štúdií OECD a IEA, ako napr. PIRLS, TIMSS, PISA). Monitorovanie a príprava testovania je v kompetencii Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM).

Ďalším orgánom, ktorý vstupuje do hodnotenia kvality vzdelávania, je *Rada vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu*. Jedným z najdôležitejších indikátorov, ktoré Rada vlády monitoruje, je informácia o uplatnení absolventov odborného vzdelávania a prípravy na trhu práce. Na tomto základe sa prerokávajú zoznamy študijných odborov a učebných odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce a tiež tých študijných odborov a učebných odborov, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce. Účelom tohto procesu je zabezpečiť reguláciu potrebných absolventov a zníženie počtu absolventov, ktorí priamo nastupujú na úrady práce ako nezamestnaní.

Na regionálnej úrovni, pri prenesenom výkone štátnej správy vo veciach výchovy a vzdelávania, obce kontrolujú dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti výchovy a vzdelávania, s výnimkou kontroly, ktorá je zo zákona vykonávaná Štátnou školskou inšpekciou.

62 [Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016-2020]: školská politika, <https://www.minedu.sk/data/att/10890.pdf>

63 Externé hodnotenie žiakov na úrovni 9. ročníka ZŠ (nižšie stredné vzdelávanie).

Obrázok č. 8: Zabezpečenie kvality - vzťahy na národnej úrovni

V ostatných desiatich rokoch sa národné inštitúcie venovali problematike zabezpečenia kvality v rámci viacerých projektov:

- *Súhrnná správa o stave hodnotenia školského systému, škôl, učiteľov a žiakov v Slovenskej republike* bola vypracovaná v rámci medzinárodného projektu „Prehľad rámcov hodnotenia a evalvácie pre zlepšenie výsledkov vzdelávania“ v rokoch 2011 a 2012 za účasti odborníkov Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania,
- Indikátory kvality poskytovaného vzdelávania sa vyvíjali počas realizácie národného projektu „Rozvoj stredného odborného vzdelávania“. V rámci tohto projektu sa uskutočnila tzv. „pasportizácia“ stredných odborných škôl s hodnotením kvality poskytovaného vzdelávania⁶⁴.

Zabezpečenie kvality - predprimárne, primárne, sekundárne a postsekundárne vzdelávanie

Opatrenia na hodnotenie kvality na všetkých úrovniach vzdelávania boli zavedené do všetkých legislatívnych noriem.

V súlade s ustanoveniami školského zákona je monitoring a hodnotenie kvality vzdelávania zabezpečované:

- školou alebo školským zariadením,
- Štátnou školskou inšpekciou,
- Ministerstvom zdravotníctva pre odbornú zložku prípravy pre zdravotnícke odbory na stredných zdravotníckych školách.

⁶⁴ Top školy. Rozvoj stredného odborného vzdelávania, http://www.potrebyovp.sk/top_skoly

Monitorovanie a hodnotenie kvality výchovy a vzdelávania v oblasti hodnotenia úrovne dosahovaných vzdelávacích výstupov uskutočňuje NÚCEM.

Externé hodnotenie výchovy a vzdelávania, podmienok výchovy a vzdelávania a riadenia pre formálne primárne a sekundárne vzdelávanie vykonáva v súlade so zákonom Štátna školská inšpekcia (ŠŠI). Podľa zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, ŠŠI posudzuje opodstatnenosť výhrad voči obsahu správy o výchovno-vzdelávacej činnosti školy, jej výsledkoch a podmienkach.

Všetky školy a školské zariadenia vykonávajúce výchovnú alebo výchovnovzdelávaciu činnosť majú povinnosť vykonávať pravidelné sebahodnotenie v zmysle zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, ako aj v súlade s ustanoveniami školského zákona. Jedným z nástrojov hodnotenia je ŠkVP, ktorý musí obsahovať identifikáciu vnútorného systému kontroly, ako aj spôsob hodnotenia nielen detí a žiakov, ale aj zamestnancov školy a školy ako takej. Ich povinnosťou je každoročne hodnotiť najmä:

- koncepcný zámer rozvoja školy alebo školského zariadenia rozpracovaný najmenej na dva roky,
- výchovnovzdelávaciu činnosť, jej výsledky a podmienky.

Uvedené správy školy a školské zariadenia predkladajú na vyjadrenie rade školy ako orgánu školskej samosprávy a zriaďovateľovi na schválenie.

Sebahodnotenie školy bolo centrálnou myšlienkou národného projektu „*Externé hodnotenie kvality školy podporujúce sebahodnotiace procesy a rozvoj školy*“, ktorý realizovala ŠŠI (2009 - 2013)⁶⁵. Účelom projektu bolo zdefinovať metodický postup a špecifikovať kritériá, štandardy a indikátory na hodnotenie kvality v komplexnej forme a vypracovanie modelu sebahodnotenia práce školy.

Návrh reformy vzdelávania ministerstva školstva (Učiace sa Slovensko - národný program výchovy a vzdelávania, marec 2017)⁶⁶ zdôrazňuje ďalší rozvoj inštitucionálneho vývoja orgánov štátnej moci, ktoré zabezpečujú ďalší rast inštitúcií zahrnutých do zabezpečenia kvality, rovnako aj viac transparentnosti v implementácii zabezpečenia kvality; reforma odporúča aj podporiť sebahodnotenie škôl a posilnenie kultúry kvality v školách.

V roku 2016 ministerstvo školstva zverejnilo správu o implementácii kvality v odbornom vzdelávaní a príprave v súvislosti s odporúčaním týkajúcim sa EQAVET. Správa sa odvoláva nielen na EQAVET, ale aj na skúsenosť a praktickú aplikáciu nástroja hodnotiť kvalitu vzdelávacích inštitúcií⁶⁷. Správa analyzuje súčasný stav zabezpečenia kvality v odbornom vzdelávaní a príprave na stredných školách vo svetle legislatívnych zmien a projektových aktivít na úrovni systému odborného vzdelávania a prípravy. Prehľad stavu implementácie indikátorov EQAVET v počiatočnom OVP sa nachádza v prílohe č. 12.

65 Projekty ESF. Štátna školská inšpekcia, <https://www.ssiba.sk/Default.aspx?text=g&id=25&lang=sk>

66 BURJAN, V., FTÁČNIK, M., JURÁŠ, I., VANTUCH, J., VIŠŇOVSKÝ, E., VOZÁR, L. Učiace sa Slovensko: národný program rozvoja výchovy a vzdelávania: návrh na verejnú diskusiu, https://www.minedu.sk/data/files/6987_uciace_sa_slovensko.pdf

67 MŠVVaŠ SR. Správa o zavádzaní kvality v odbornom vzdelávaní a príprave v nadväznosti na odporúčanie Európskeho referenčného rámca pre zabezpečovanie kvality v oblasti odborného vzdelávania a prípravy EQAVET, <https://www.minedu.sk/data/att/9671.pdf>

Zabezpečenie kvality vo vysokoškolskom vzdelávaní

Bolonský proces

Slovenská republika je signatárom Bolonskej deklarácie z roku 1999. Samotný bolonský proces hrá dôležitú úlohu v reforme vysokoškolského vzdelávania SR, ktorá sa začala už v roku 1990 prípravou nového zákona o vysokých školách. Reformné úsilie vychádzalo priamo z princípov bolonského procesu. Základné kroky implementácie zahrnovali tieto štádiá:

V roku 2004 sa začal projekt „Národný tím bolonských promotérov“. Činnosť expertov bola zameraná na:

- tvorbu príručky s názvom „Sprievodca bolonským procesom: slovenské vysoké školy a bolonský proces”,
- informačnú kampaň formou seminárov.

Aktivita pokračovala aj v rokoch 2007 - 2009, ale oblasti činností sa zmenili smerom k:

- hodnoteniu kvality vysokoškolských inštitúcií,
- študentskej mobilite, uznávaní vzdelávacích výstupov,
- značke ECTS/DS,
- trom stupňom vysokoškolského vzdelávania,
- zosúladení aktivít s Európskym priestorom vysokoškolského vzdelávania založeným na spoločných princípoch a východiskách - (Štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania, ESG).

S cieľom podporiť implementáciu bolonského procesu bol vytvorený Národný tím bolonských expertov (2009 - 2011, 2011 - 2013)⁶⁸. Tento tím bol zložený z predstaviteľov univerzít - expertov v jednotlivých oblastiach implementácie bolonského procesu. Dlhodobá stratégia v oblasti vysokoškolského vzdelávania deklaruje celý rad priorít. Aktivity tímu v rokoch 2011 - 2013 zahrňovali niektoré z nich:

- hodnotenie kvality VŠ inštitúcií⁶⁹,
- tvorba národného kvalifikačného rámca v oblasti VŠ (QF-HE)/implementácia prístupu založeného na vzdelávacích výstupoch,
- internacionalizácia/spoločné študijné programy,
- informácie/diseminačná kampaň.

⁶⁸ Národný tím bolonských expertov. Program celoživotného vzdelávania, http://web.saaic.sk/llp/sk/main.cfm?obsah=m_bolonsky_narodny_tim.cfm&sw_prog=3

⁶⁹ LESÁKOVÁ, D., DZIMKO, M., FARKAŠOVÁ, V. Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce: vyhodnotenie výsledkov prieskumu, http://web.saaic.sk/llp/sk/doc/rozne/survey_employability.pdf

V súčasnosti je zástupca ministerstva školstva členom tímu tzv. Bologna Follow-up Group (BFUG) a pravidelne sa zúčastňuje na stretnutiach skupiny BFUG.

Od roku 2013 sú vysokoškolské inštitúcie zodpovedné za zabezpečenie kvality; táto povinnosť im vyplýva zo zákona, keď boli novelou zákona o vysokých školách adoptované kritériá ESG⁷⁰. Tento krok posilnil opatrenia k zabezpečeniu interného systému hodnotenia kvality.

Podľa zákona o vysokých školách je externé hodnotenie kvality vzdelávania zabezpečované *Akreditačnou komisiou*, ktorá je poradným orgánom vlády SR. Podľa navrhnutých kritérií Akreditačná komisia vykonáva tieto úlohy:

- posudzovanie spôsobilosti uskutočňovať študijný program oprávňujúci udeliť jeho absolventom akademický titul,
- posudzovanie spôsobilosti nevysokoškolskej inštitúcie podieľať sa na uskutočňovaní doktorandského študijného programu,
- posudzovanie spôsobilosti uskutočňovať habilitačné konanie a konanie na vymenúvanie profesorov,
- hodnotenie úrovne výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti v rámci komplexnej akreditácie činnosti vysokej školy,
- vyjadrovanie sa k vnútornému systému zabezpečovania kvality⁷¹.

Akreditačná komisia takisto vypracúva odporúčania na zlepšenie práce vysokých škôl. Ďalšou úlohou je navrhovanie kritérií na monitorovanie kvality⁷² (vrátane vnútorného systému zabezpečovania kvality). V roku 2015 bola ukončená komplexná akreditácia 22 najväčších vysokých škôl. Prebiehala podľa *Kritérií akreditácie študijných programov vysokoškolského vzdelávania*⁷³ pre akreditácie študijných programov prvého, druhého a tretieho stupňa vysokoškolského vzdelávania. Podobne boli vypracované kritériá pre spôsobilosť vysokej školy uskutočňovať habilitačné konanie, kritériá na vymenúvanie profesorov a kritériá na akreditáciu nevysokoškolských inštitúcií.

V nadväznosti na *Štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania* (ESG) vyplývajúcejimi z požiadavky konferencie ministrov v Bergene a na návrh na cyklické hodnotenie agentúr na zabezpečovanie kvality sa Akreditačná komisia podrobila expertnému hodnoteniu tzv. Panelom ENQA (Európska asociácia na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania) v roku 2012. Na základe tohto hodnotenia Panel ENQA odporučil Akreditačnej komisii status „pridruženého člena“ (od roku 2013).

⁷⁰ Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁷¹ MŠVVaŠ SR. Kritériá hodnotenia vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania, https://www.minedu.sk/data/files/3433_kriteria-vnutor-system-kvality_zverejnenie.pdf

⁷² Schválenie kritérií hodnotenia vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky,

<https://www.minedu.sk/schvalenie-kriterii-hodnotenia-vnutorneho-systemu-zabezpecovania-kvality-vysokoskolskeho-vzdelavania/>

⁷³ Kritériá používané pri vyjadrovaní sa Akreditačnej komisie. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, <https://www.minedu.sk/kriteria-pouzivane-pri-vyjadrovaní-sa-akreditacnej-komisie/>

Zákon o vysokých školách požaduje, aby do definovania procesu interného hodnotenia zabezpečenia systému kvality boli aktívne zapojení aj študenti. Študentská rada vysokých škôl SR, najvyšší zastupiteľský orgán študentov, je tiež veľmi aktívna v tomto smere a pôsobí ako poradný orgán ministerstva školstva.

Princípy a detailné rozpracovanie hodnotenia študentov počas ich štúdia je plne v kompetencii príslušnej vysokej školy; podrobnosti o hodnotení výkonov sú stanovené v študijných poriadkoch týchto inštitúcií. Spoločným prvkom však je fakt, že organizácia všetkých stupňov a foriem vysokoškolského štúdia v Slovenskej republike je založená na kreditovom systéme štúdia. Vyhláška Ministerstva školstva SR č. 614/2002 Z. z. o kreditovom systéme štúdia je účinná od 1. novembra 2002 a je plne kompatibilná s ECTS. Kreditový systém štúdia umožňuje prostredníctvom kreditov hodnotiť študentovu záťaž spojenú s absolvovaním jednotiek študijného programu v súlade s pravidlami obsiahnutými v študijnom programe. Štandardná záťaž za akademický rok je vyjadrená počtom 60 kreditov, 30 kreditov za semester a 20 kreditov za trimester štúdia.

Súčasný zákon o vysokých školách reflektuje kritériá ESG z roku 2008. V roku 2015 sa však Slovenská republika zúčastnila na ministerskej konferencii, na ktorej boli prijaté nové štandardy kvality vzdelávania, ktoré sú vo všeobecnosti akceptované aj slovenskými vysokoškolskými inštitúciami a ktoré budú zahrnuté už do nového, resp. novelizovaného zákona.

V novembri 2016 ministerstvo školstva začalo proces otvorenej diskusie o budúcom rozvoji reformy slovenského školského systému. Dokument s názvom Učiace sa Slovensko, národný program rozvoja výchovy a vzdelávania⁷⁴ vychádza z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 - 2020. Časť venovaná vysokoškolskému vzdelávaniu zdôrazňuje plnú aktívnu účasť Slovenska v oblasti Európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania (EHEA) a plnenie programu EÚ pre výskum a inovácie; ďalej aj podporu spoločných hodnôt, rovnako aj posun od deklarácie k ich implementácii, hlavne smerom ku kvalitnej práci a aktívnej odpovedi na potreby spoločnosti. Hlavným cieľom vysokoškolského vzdelávania je dôraz na zabezpečenie kvality, flexibilná reakcia na potreby trhu práce, internacionalizácia a prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu pre všetkých.

Zabezpečenie kvality vo vysokoškolskom vzdelávaní je zdôraznené ako priorita slovenských vysokoškolských inštitúcií; rovnako sa vyzdvihuje individuálna zodpovednosť každej vysokoškolskej inštitúcie. Nový interný systém zabezpečenia kvality musí byť v súlade s medzinárodnými štandardmi ESG⁷⁵. Ministerstvo školstva pripravilo návrh nového zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania, ktorý je aktuálne v procese verejného pripomienkovania⁷⁶. Zákon obsahuje predpoklady pre zabezpečenie interného a externého systému hodnotenia kvality a existenciu novej akreditačnej komisie. Proces akreditácie bude založený na revízii interného systému hodnotenia kvality vysokoškolských inštitúcií, na hodnotení sebahodnotiacich správ inštitúcií a na posúdení panelom expertov. Zákon sa odvoláva aj na niektoré tézy národnej sústavy kvalifikácií, ktoré sa budú vzťahovať na všetky vysokoškolské inštitúcie:

- pre oblasť interného systému zabezpečovania kvality: vzdelávacie výstupy absolventov programov majú zodpovedať patričnej úrovni zaradenia kvalifikácie na určitú úroveň SKKR,

74 Učiace sa Slovensko: národný program rozvoja výchovy a vzdelávania: návrh cieľov v oblasti vysokého školstva: materiál na konzultácie s odbornou verejnosťou, <https://www.minedu.sk/data/att/10640.pdf>

75 Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG). ENQA, <http://www.enqa.eu/index.php/home/esg>

76 MŠVVaŠ SR. Návrh zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania. Slov-Lex, <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2017/157>

- štandardy študijných programov a štandardy deklarovaných vzdelávacích výstupov majú byť v súlade s kritériami danej úrovne,
- proces akreditácie študijného programu musí byť v súlade so všeobecnými princípmi SKKR.

Tieto nové princípy majú nahradiť súčasný systém komplexnej akreditácie.

Cieľom novej akreditačnej autority je získať plnú dôveru a stať sa plnohodnotným členom Európskej asociácie na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania (ENQA). Vysokoškolské inštitúcie do určitej miery budú môcť získať akreditáciu od medzinárodnej akreditačnej agentúry.

Sústava študijných odborov bude zrevidovaná v súlade s prístupom vzdelávacích výstupov a zredukovaná, čo sa týka počtu odborov, aby sa dosiahla flexibilita vzdelávania v súlade s SKKR.

Zabezpečenie kvality v ďalšom vzdelávaní

Akreditačná komisia pre ďalšie vzdelávanie zodpovedá popri akreditácii programov ďalšieho vzdelávania za:

- monitoring súladu potrieb zabezpečenia kvality poskytnutých programov ďalšieho vzdelávania vrátane súladu týchto vzdelávacích programov s kvalifikačným a hodnotiacim štandardom,
- zabezpečenie kontroly programov ďalšieho vzdelávania na mieste výkonu vzdelávacieho programu,
- zber štatistických dát v ďalšom vzdelávaní.

Cieľom SKKR a NSK je rozvoj systému zabezpečenia kvality na všetkých úrovniach celoživotného vzdelávania upevnením procesov validácie a uznávania predchádzajúceho vzdelávania dospelých, zabezpečením vzťahu s počiatočným OVP, transparentnosťou rozvoja kvalifikácií. Riadenie a kompetencie rôznych inštitúcií sú popísané v predchádzajúcich častiach správy.

Cieľom národného projektu „Ďalšie vzdelávanie a poradenstvo pre dospelých ako nástroj lepšej uplatniteľnosti na trhu práce“, ktorý realizoval NÚCŽV, bolo definovať štandardy kvality pre vzdelávanie dospelých. Aktivity projektu viedli k týmto odporúčaniam:

- *založiť nezávislú inštitúciu* (národný úrad), ktorej úlohou by bolo hodnotenie kvality vzdelávacích inštitúcií a zároveň aj hodnotenie kvality procesu vzdelávania,
- zaviesť *indikátory kvality* v súlade s princípmi európskych kritérií hodnotenia kvality (EQAVET) a v súlade s princípmi Slovenskej technickej normy týkajúcej sa systému manažérstva kvality (STN ISO 9001: 2008).

Externé hodnotenie

Externé hodnotenie kvality vzdelávania, predovšetkým na výstupe, zahŕňa dôležité požiadavky. Maturitná skúška pozostávajúca z národných testov (externá časť maturitnej skúšky) a slohu na vybrané témy a ústnej skúšky (interná časť maturitnej skúšky) je monitorovaná pedagogickým zamestnancom, ktorý nie je zamestnancom školy, na ktorej skúška prebieha. Tvorba národných testov a centrálné zadávané témy slohových prác

sú v kompetencii NÚCEM-u. Zamestnávateľia majú možnosť participovať na záverečných/maturitných skúškach (v duálnom systéme vzdelávania je to ich povinnosť). ŠŠI kontroluje realizáciu záverečných skúšok, rovnako aj maturitných skúšok.

Ďalší typ externej evaluácie sa zabezpečuje formou rôznych testov. Najdôležitejšou časťou externej evaluácie je hodnotenie vzdelávacích výstupov na konci nižšieho sekundárneho vzdelávania (Testovanie 9) a úplného sekundárneho vzdelávania (externá časť maturitnej skúšky). Oba typy testov sú zabezpečované NÚCEM-om. Testy sú tvorené na hodnotenie normatífov a sú interpretované týmto spôsobom. Ich výsledky môžu mať vplyv na ďalšie vzdelávanie žiakov (napr. ak žiak dosiahne v týchto testoch výborné výsledky, môže byť na základe nich prijatý na ďalšie štúdium bez prijímacej skúšky).

ŠŠI, NÚCEM a Akreditačná komisia pravidelne predkladajú správy o svojej činnosti. Hlavný školský inšpektor každoročne predkladá ministrovi školstva *Správu o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach v Slovenskej republike za príslušný školský rok* na základe inšpekčných zistení a ďalších zistení. Správa ŠŠI obsahuje analýzu zistení s odporúčaniami a podnetmi pre ministerstvo školstva a jeho priamo riadené organizácie, riaditeľov a zriaďovateľov škôl a školských zariadení. Tieto správy sú dostupné aj verejnosti na webovom sídle ŠŠI⁷⁷.

⁷⁷ Správa o stave a úrovni výchovy a vzdelávania. Štátna školská inšpekcia, <http://www.ssiba.sk/Default.aspx?text=g&id=2&lang=sk>

Kritérium 6

Schválenie inštitúciami zabezpečovania kvality

Proces prirad'ovania bude obsahovať deklarováný súhlas príslušných orgánov zabezpečujúcich kvalitu.

Prvá verzia prirad'ovacej správy a jej úprava boli predložené všetkým oddeleniam a odborom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR zodpovedným za zabezpečovanie kvality v Slovenskej republike, ako aj ďalším subjektom, najmä:

- Štátnej školskej inšpekcii,
- Akreditačnej komisii pre oblasť vysokoškolského vzdelávania,
- Akreditačnej komisii pre ďalšie vzdelávanie,
- Strediskám ENIC/NARIC, Europass,
- Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ako subjektu zodpovednému za implementáciu Národnej sústavy povolání).

Zástupcovia týchto inštitúcií predložili svoje pripomienky, na základe ktorých bola pripravená, odsúhlasená a predložená prvá verzia správy vláde Slovenskej republiky.

Upravená verzia bola opäť predložená uvedeným orgánom. Zmeny boli schválené na stretnutiach v roku 2016 a na začiatku roka 2017. Aktualizovaná verzia prirad'ovacej správy bude predložená na rokovanie vlády SR v novembri 2017.

Stanoviská uvedených inštitúcií zabezpečujúcich kvalitu sú uvedené v prílohe č. 9.

Kritérium 7

Proces prirad'ovania musí zahŕňať medzinárodných expertov

Proces prirad'ovania bude zahŕňať medzinárodných expertov.

Na základe neformálnych diskusií prijali pozvanie do pracovnej skupiny nasledujúci experti:

- **Ewa Chmielecka**, členka Poradnej skupiny pre EKR za Poľsko, bola členkou tímu bolonských expertov. Pôsobí ako profesorka na Varšavskej ekonomickej univerzite (VEU) a riaditeľka oddelenia vzdelávacej politiky VEU. V minulosti viedla pracovnú skupinu pre tvorbu poľského NKR. V súčasnosti pracuje ako expertka v oblasti národných a medzinárodných projektov zameraných na vývoj národného kvalifikačného rámca.

Vzhľadom na to, že poľský vzdelávací systém je veľmi blízky slovenskému, odborné skúsenosti pani Chmieleckej boli veľkým prínosom pre prácu pracovnej skupiny a pre prípravu konečnej verzie Prirad'ovacej správy SKKR k EKR.

- **Sabine Schüller**, členka Poradnej skupiny pre EKR za Nemecko, pracuje v oddelení stratégií Spolkového ministerstva školstva a výskumu. Aktívne sa podieľala na vývoji a implementácii Nemeckého kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie a na jeho prezentácii v Poradnej skupine pre EKR. Pani Schüller prispejala k príprave prirad'ovacej správy svojimi skúsenosťami v úlohe kritického priateľa. Pripomienky dvoch hlavných medzinárodných expertiek sú uvedené v prílohe č. 9.

Okrem týchto zahraničných expertiek začal tím pracovnej skupiny na vytvorenie SKKR v rámci projektu „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“ a v rámci Národného koordinačného miesta pre EKR spoluprácu s expertmi zo susedných krajín vo forme diskusií za okrúhlym stolom. Diskusie sa zameriavali na hlavné problémy súvisiace s procesom prirad'ovania alebo tvorby NKR.

- Prvé stretnutie sa konalo v Prahe v júni 2013 za účasti expertov z oblasti rozvoja národných kvalifikačných rámcov a sústav kvalifikácií zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Maďarska a Slovinska.
- V septembri 2013 sa uskutočnil workshop o deskriptoroch národných kvalifikačných rámcov, na ktorom sa zúčastnili Ewa Chmielecka a Milada Stalker z Českej republiky.
- Súčasťou úvodnej konferencie projektu „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“ v novembri 2013 bola prezentácia poľského kvalifikačného rámca (Horacy Debowski) a holandského kvalifikačného rámca (Rob van Wezel) a kolegovia z Českej republiky prezentovali skúsenosti s rozvojom NSK v Českej republike.
- Andrina Wafer z írskej inštitúcie Quality and Qualifications Ireland (QQI) sa zúčastnila na diskusii za okrúhlym stolom o zabezpečovaní kvality v Bratislave.
- V roku 2013 sa konala konferencia v Košiciach na tému „Kvalifikáciou k práci“, na ktorej zahraniční hostia z Poľska, Maďarska a Holandska predstavili špecifické oblasti týkajúce sa kvalifikácií a ich prirad'ovania na jednotlivé úrovne NKR a spolupráca s NKM pre EKR v Holandsku pokračovala v oblasti týkajúcej sa validácie

neformálneho vzdelávania, resp. kritérií zaradovania vzdelávacích programov.

- Slovenský národný tím expertov sa zúčastnil na partnerských seminároch⁷⁸, ktoré sa konali na konci roka 2014 vo Varšave a v júni 2015 v Prahe. Zároveň sa na stretnutí národného tímu expertov zúčastnili pani Schüller a pani Chmielecka, ktoré poskytli cenné pripomienky k návrhu predbežnej správy. Tieto pripomienky slúžili NKM pre EKR ako veľmi cenný návod na ďalší postup a zároveň ako „kontrolný zoznam“ našej pripravenosti vysvetliť aktuálne prebiehajúce procesy aj víziu do budúcnosti.
- V rámci projektu „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“ prebiehalo testovanie procesu revízie deskriptorov SKKR a priradovania kvalifikácií na jednotlivé úrovne SKKR. Semináre o jednotlivých detailoch procesu priradovania sa uskutočnili po ukončení revízie deskriptorov SKKR v období od septembra 2014 do marca 2015.
- V septembri 2015 sa uskutočnilo ďalšie stretnutie so zahraničnými expertmi, ktoré bolo zamerané na aktualizáciu správy o pokroku a jej prípravu na prezentáciu v Poradnej skupine pre EKR.
- V septembri 2016 prebehli diskusie podporujúce aktualizáciu priradovacej správy za účasti zahraničných expertov a zástupcov príslušných odborov ministerstva školstva.
- V januári 2017 sa v Bratislave uskutočnilo konzultačné stretnutie, na ktorom sa zúčastnila Slava Pevec-Grm z Cedefopu. Diskusia sa týkala konečných zmien a doplnení správy na základe odporúčaní Cedefopu.

⁷⁸ PLA (peer learning activity).

Kritérium 8

Príslušný orgán musí schváliť proces priradovania a pripraviť priradovaciu správu

Príslušný vnútroštátny orgán alebo orgány schvália priradenie národného kvalifikačného rámca alebo systému k EKR. Vnútroštátne orgány vrátane Národného koordinačného miesta pripravujú komplexnú správu, v ktorej v rámci jednotlivých kritérií popíšu priradovací proces a dôkazy na jeho dokumentovanie.

Priradovaciu správu musela pred jej prezentáciou v Poradnej skupine pre Európsky kvalifikačný rámec (EQF AG) schváliť vláda SR ako materiál hodnotiaci postup priradovania SKKR k EKR. Vláda SR schválila prvú verziu priradovacej správy na svojom zasadnutí 7. októbra 2015⁷⁹. Aktualizovaná verzia správy bude predložená vláde v novembri 2017.

Kritérium 9

Publikovanie zoznamu krajín zapojených do implementácie EKR spolu s ich priradovacími správami na oficiálnej platforme pre EKR

Oficiálna platforma pre EKR vedie verejný zoznam členských krajín, ktoré potvrdili, že dokončili proces priradovania, vrátane odkazov na vypracované priradovacie správy.

Po konečnom schválení Poradnou skupinou pre EKR bude priradovacia správa uverejnená a prístupná širokej verejnosti na týchto adresách:

- oficiálna platforma pre EKR - portál Vzdelávacie príležitosti a kvalifikácie v Európe,
- webové sídlo ministerstva školstva, časť Celoživotné vzdelávanie - Dokumenty a predpisy⁸⁰,
- webové sídlo Národnej sústavy kvalifikácií⁸¹,
- webové sídlo ŠIOV-u, časť Národné koordinačné miesto pre EKR⁸².

⁷⁹ ŠIOV. Priradovacia správa Slovenského kvalifikačného rámca voči Európskemu kvalifikačnému rámcu, <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25016>

⁸⁰ Celoživotné vzdelávanie - Dokumenty a predpisy. MŠVVaŠ SR, <http://www.minedu.sk/9772-sk/dokumenty-a-predpisy>

⁸¹ Národná sústava kvalifikácií, <http://www.kvalifikacie.sk>

⁸² Národné koordinačné miesto pre EKR. ŠIOV, <http://www.siov.sk/MedzinarodnaSpolupraca/EQF.aspx>

Kritérium 10

Osvedčenia, diplomy a dokumenty Europass musia obsahovať informácie o úrovni EKR

V nadväznosti na proces priradovania a v súlade s časovým rámcom stanoveným v odporúčaní obsahujú všetky nové osvedčenia o kvalifikácii, diplomy a dokumenty Europass vydané príslušnými orgánmi prostredníctvom vnútroštátnych kvalifikačných systémov, jasný odkaz na príslušnú úroveň Európskeho kvalifikačného rámca.

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 105 zo 4. februára 2009 k návrhu implementácie Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky⁸³ uložilo úlohu B.4. „zabezpečiť, aby všetky nové doklady o dosiahnutom vzdelaní obsahovali odkaz na príslušnú úroveň Európskeho kvalifikačného rámca“. V nadväznosti na túto a ďalšie úlohy predmetného uznesenia boli na 22. porade vedenia ministerstva školstva dňa 2. decembra 2013 stanovené nasledovné kroky pre úspešné ukončenie procesu implementácie EKR v podmienkach SR:

„Zabezpečiť, aby všetky doklady o dosiahnutom vzdelaní obsahovali odkaz na príslušnú úroveň SKKR do 30. septembra 2015“. Na základe implementácie národného projektu „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“, ako aj odporúčaní zahraničných expertov, bol tento termín odložený na neskoršie obdobie.

Presný časový rámec na zavedenie úrovne SKKR/EKR súvisí s pripravovanými legislatívnymi zmenami do roku 2018 a navrhovanou reformou vzdelávacieho systému. Konečný dátum pre túto úlohu bol zmenený na koniec roka 2018.

⁸³ VLÁDA SR. Uznesenie vlády SR č. 105/2009 zo 4. februára 2009, <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-5819?prefixFile=u>

Budúcnosť SKKR

V roku 2016 ohlásila nová vláda SR plán komplexnej reformy vzdelávacieho systému - Národný program rozvoja vzdelávania a výchovy na obdobie 10 rokov. Navrhovaná reforma „Učiace sa Slovensko“ sa zameriava na kvalitu vzdelávania a zlepšenie postavenia pedagógov. Podstatná časť reformy sa týka kvalifikácií a uznávania neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.⁸⁴

Hlavné ciele reformy vo vysokoškolskom vzdelávaní sa budú týkať týchto oblastí:

1. Kvalitné vysokoškolské vzdelávanie, dostupné pre všetkých, ktorí preukážu predpoklady na jeho úspešné absolvovanie, otvorené voči zahraničiu a praxi
2. Kvalitný vysokoškolský výskum tvoriaci jadro výskumného potenciálu Slovenska
3. Vysoká angažovanosť vysokých škôl v oblasti špecifických služieb podporujúcich rozvoj spoločnosti a regiónov Slovenska
4. Efektívne fungujúce vysoké školstvo

Tieto ciele sú ďalej špecifikované v desiatich oblastiach navrhovaných zmien, ktoré sa majú dosiahnuť reformou.

Niektoré aspekty reformy vysokoškolského vzdelávania sa odzrkadľujú v navrhovanom zákone o zabezpečení kvality vo vysokoškolskom vzdelávaní. Spolu s týmito legislatívnymi zmenami sú plánované ďalšie zmeny a doplnenia niektorých právnych aktov, napr. zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií.

V oblasti ČŽV a ďalšieho vzdelávania sa do konca roka 2018 pripraví nový zákon o validácii neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a tiež novela zákona o ČŽV. Očakáva sa, že plánované procesy validácie budú pilotne odskúšané v novom národnom projekte.

V roku 2016 bola v rámci ďalšieho rozvoja Národnej sústavy kvalifikácií vypracovaná analýza metodiky priraďovania kvalifikácií (horizontálna a vertikálna kontrola). Ďalšie dve analýzy sa zaoberali existujúcimi opatreniami v oblasti uznávania predchádzajúceho učenia sa a prehľadom existujúcich sektorových a medzinárodných sektorových kvalifikácií na Slovensku.

Okrem toho sa v roku 2016 začal aj proces prepájania NSK s Európskou klasifikáciou zručností/kompetencií, kvalifikácií a povolání (ESCO) a tieto aktivity budú pokračovať aj v ďalšom období.

Rovnako dôležitou úlohou je odstrániť terminologickú nekonzistentnosť, na ktorú poukázali experti pri predložení predbežnej priraďovacej správy v roku 2015. Táto nekonzistentnosť sa odstráni v rámci národného projektu financovaného z ESF, ktorý zavedie systém validácie kvalifikácií na Slovensku (2017 - 2021), a novelou zákona o ČŽV. Príprava tejto novely zo strany ministerstva školstva zahŕňa vytvorenie pracovnej skupiny, ktorá preskúma v súčasnosti používané koncepcie a definície a v prípade potreby pristúpi k ich opätovnému vymedzeniu, rozšíreniu alebo vysvetleniu problému alebo spornej oblasti.

⁸⁴ Učiace sa Slovensko. MŠVVaŠ SR, <https://www.minedu.sk/uciace-sa-slovensko/>

Ďalej bude potrebné riešiť otázku vzdelávacích výstupov a problémov (redukcionizmus, granularita a štandardizácia), ktoré boli identifikované vo vstupnej analýze k tvorbe NSK⁸⁵. V tejto oblasti víťame určitú synchronizáciu s aktivitami Cedefopu.

Tieto kroky naznačujú potrebu neprerušenej a synchronizovanej práce na SKKR a NSK v nadchádzajúcich rokoch. V tejto súvislosti bude vláda SR pokračovať v monitorovaní uvedených krokov vo forme pravidelných správ vždy, keď to bude relevantné⁸⁶.

⁸⁵ VANTUCH, J. a kol. Analýza národných systémov kvalifikácií vo vybraných krajinách EÚ, <http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/analyzansk.pdf>

⁸⁶ Tento návrh je v súlade s novým návrhom odporúčania Rady o EKR.

Záver

Vývoj Slovenského kvalifikačného rámca je proces, ktorý začal veľmi pomaly s určitou neochotou začínať „niečo nové“. Silná tradícia a väzba na formálne školské vzdelávanie s vypracovanou štruktúrou študijných a učebných odborov túto nechuť v začiatkoch len podporovali.

Toto obdobie sa však stretlo s katalyzátorom, ktorý prácu na tvorbe SKKR zintenzívil v pozoruhodnej miere: pokrízová transformácia trhu práce poukázala na priepasť medzi požiadavkami trhu práce a vedomosťami a zručnosťami absolventov a tiež rozdiel medzi tým, ako chápe význam slova „kvalifikácia“ trh práce a vzdelávací systém.

Práca na SKKR otvorila mnohé dimenzie, ktoré sú považované aj v našom regióne za strategické, ale zatiaľ nenapĺňané: spoľahlivosť a dôvera systému ČŽV, kvalita vzdelávania - nielen jeho poskytovania, ale aj hodnotenie a vízia do budúcnosti.

Na základe doterajších skúseností a nadobudnutých vedomostí v tejto oblasti môžeme s istotou vyhlásiť, že práca na SKKR nekončí. Systém kvalifikácií musí citlivo reagovať na zmeny, ktoré prináša vedecký rozvoj, trh práce a demografia spoločnosti.

Bude tiež reflektovať najnovší vývoj súvisiaci s implementáciou Nového programu v oblasti zručností pre Európu a aktivity a opatrenia na podporu transparentnosti a zrozumiteľnosti kvalifikácií.

Literatúra

BURJAN, V., FTÁČNIK, M., JURÁŠ, I., VANTUCH, J., VIŠŇOVSKÝ, E., VOZÁR, L. 2017. *Učiace sa Slovensko: národný program rozvoja výchovy a vzdelávania: návrh na verejnú diskusiu* [online]. Bratislava : MŠVVaŠ SR. 226 s. [cit. 2017-03-23]. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/files/6987_uciace_sa_slovensko.pdf.

BURJAN, V., FTÁČNIK, M., JURÁŠ, I., VANTUCH, J., VIŠŇOVSKÝ, E., VOZÁR, L. 2017. *Učiace sa Slovensko* [online]. Bratislava : MŠVVaŠ SR. 258 s. [cit. 2017-10-02]. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/files/7532_uciace-sa-slovensko2017.pdf.

CEDEFOP. 2016. *OVP pod drobnohľadom Slovensko* [online]. Solún : Cedefop. 6 s. ISBN: 978-92-896-2207-3 [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.cedefop.europa.eu/files/8102_sk.pdf.

CEDEFOP. 2016. *Spotlight on VET Slovakia* [online]. Thessaloniki : Cedefop. 6 s. ISBN: 978-92-896-2206-6 [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.cedefop.europa.eu/files/8102_en.pdf.

CEDEFOP. 2016. *Vocational education and training in Slovakia: short description* [online]. Thessaloniki : OP. 76 s. ISBN: 978-92-896-2214-1 [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.cedefop.europa.eu/files/4150_en.pdf.

ECTS information package: information on degree programmes. *Slovak University of Technology in Bratislava* [online]. [Bratislava], © 2017 Slovak University of Technology in Bratislava [cit. 2017-06-10]. Dostupné na: http://www.stuba.sk/english/ects/ects-information-package/information-on-degree-programmes.html?page_id=5435.

EUROPEAN COMMISSION. 2013. *Reducing early school leaving: key messages and policy support: final report of the thematic working group on early school leaving* [online]. Brussels : EC. 46 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/doc/esl-group-report_en.pdf.

EUROSTAT. Early leavers from education and training by sex: t2020_40. *European Commission* [online]. [Brussels], [© European Commission]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=t2020_40.

FONODOVÁ, I., HRUŠOVSKÁ, M., JANKOVIČOVÁ, I., JAKUBOVÁ, G., KOVAŘÍK, P., PAVELEKOVÁ, M. a kol. 2014. *Metodika na stanovenie kvalifikačných štandardov* [online]. Bratislava : ŠIOV. 73 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_tvorby_ks.pdf.

FONODOVÁ, I., HRUŠOVSKÁ, M., JANKOVIČOVÁ, I., JAKUBOVÁ, G., KOVAŘÍK, P., PAVELEKOVÁ, M. a kol. 2014. *Metodika na tvorbu Národného kvalifikačného rámca v Slovenskej republike* [online]. Bratislava : ŠIOV. 55 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_na_tvorbu_nkr.pdf.

FONODOVÁ, I., HRUŠOVSKÁ, M., JANKOVIČOVÁ, I., JAKUBOVÁ, G., KOVAŘÍK, P., PAVELEKOVÁ, M. a kol. 2014. *Metodika na tvorbu Národnej sústavy kvalifikácií v Slovenskej republike* [online]. Bratislava : ŠIOV. 52 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_na_tvorbu_nsk.pdf.

JAKUBOVÁ, G. 2008. *Metodika tvorby školských vzdelávacích programov pre stredné odborné školy* [online]. Bratislava : ŠIOV. 126 s. [cit. 2015-08-03]. Dostupné na: <http://www9.siov.sk/metodika-tvorby-skolskych-vzdelavacich-programov-pre-sos/10692s>.

Kritériá používané pri vyjadrovaní sa Akreditačnej komisie. *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, © MŠVVŠ SR. [cit. 2015-08-03]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/kriteria-pouzivane-pri-vyjadrovaní-sa-akreditacnej-komisie/>.

LESÁKOVÁ, D., DZIMKO, M., FARKAŠOVÁ, V. 2012. *Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce: vyhodnotenie výsledkov prieskumu* [online]. Bratislava : SAAIC. 25 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://web.saaic.sk/llp/sk/doc/rozne/survey_employability.pdf.

MESRaS SR [MŠVVaŠ SR]. *The National Qualifications Framework of the Slovak Republic and the referencing to the levels of the European Qualifications Framework for lifelong learning* [online]. Bratislava : MŠVVaŠ SR. 6 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://old.minedu.sk/data/USERDATA/DalsieVzdel/VDOC/National%20qualifications%20framework_Slovakia_final.pdf.

MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. 2012. *Národný program reforiem Slovenskej republiky 2012* [online]. Bratislava : MF SR. 41 s. [cit. 2015-08-03]. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20953>.

MŠVVaŠ SR. *Návrh zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania*. *Slov-Lex* [online]. [Bratislava], [© MS SR]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2017/157>.

MŠVVaŠ SR. 2011. *Stratégia celoživotného vzdelávania 2011* [online]. Bratislava : MŠVVŠ SR. 48 s. [cit. 2015-08-03]. Dostupné na: <http://www.minedu.sk/data/files/1899.pdf>.

MŠVVaŠ SR. 2013. *Kritériá akreditácie študijných programov vysokoškolského vzdelávania* [online]. Bratislava : MŠVVaŠ SR. 15 s. [cit. 2015-08-03]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/files/2545.pdf>.

MŠVVaŠ SR. 2013. *Kritériá hodnotenia vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania* [online]. Bratislava : MŠVVaŠ SR. 4 s. [cit. 2015-08-03]. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/files/3433_kriteria-vnutor-system-kvality_zverejnenie.pdf.

MŠVVaŠ SR. [2016]. *Správa o zavádzaní kvality v odbornom vzdelávaní a príprave v nadväznosti na odporúčanie Európskeho referenčného rámca pre zabezpečovanie kvality v oblasti odborného vzdelávania a prípravy EQAVET* [online]. Bratislava : MŠVVaŠ SR. 36 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/9671.pdf>.

MŠVVaŠ SR. 2017. *Národná klasifikácia vzdelania* [online]. Bratislava : MŠVVaŠ SR. 24 s. [cit. 2017-09-21]. Dostupné na: <http://www.minedu.sk/data/files/3772.pdf>.

Národná sústava kvalifikácií [online]. [Bratislava], © 2015 NSK. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.kvalifikacie.sk>.

Národná sústava povolání [online]. [Bratislava], [© NSP]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.sustavapovolani.sk>.

Národné koordinačné miesto pre EKR. *ŠIOV* [online]. [Bratislava], © 2016 ŠIOV. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.siov.sk/MedzinarodnaSpolupraca/EQF.aspx>.

Národný tím bolonských expertov. *Program celoživotného vzdelávania* [online]. Bratislava, © 2006 - 2010 SAAIC. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://web.saaic.sk/llp/sk/main.cfm?obsah=m_bolonsky_narodny_tim.cfm&sw_prog=3.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie (Text s významom pre EHP).

Projekty ESF. *Štátna školská inšpekcia* [online]. Bratislava, © 2008, ŠŠI [cit. 2017-05-20]. Dostupné na: <https://www.ssiba.sk/Default.aspx?text=g&id=25&lang=sk>.

Programové vyhlásenie vlády SR - školstvo, veda, mládež a šport. *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, © MŠVVŠ SR. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/programove-vyhlasenie-vlady-sr-skolstvo-veda-mladez-a-sport>.

Rada MZ SR pre tvorbu a hodnotenie štátnych vzdelávacích programov odbornej prípravy vzdelávania pre zdravotnícke študijné odbory na stredných zdravotníckych školách. *Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky* [online]. [Bratislava], © MZ SR 2011. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.health.gov.sk/?rada-mz-sr-pre-tvorbu-a-hodnotenie-statnych-vzdelavacich-programov-odbornej-pripravy-vzdelavania-pre-zdravotnicke-studijne-odbory-na-strednych-zdravotnickych-skolach-1>.

Sektorové rady. *Národná sústava kvalifikácií* [online]. [Bratislava], © 2015 NSK. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.kvalifikacie.sk/sektorove-rady>.

Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG). *ENQA* [online]. [Brussels], © 2013 ENQA SECRETARIAT [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.enqa.eu/index.php/home/esg>.

Sústava študijných odborov SR. *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, © MŠVVŠ SR. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/sustava-studijnych-odborov-sr>.

Systém vysokého školstva v SR - súčasť dodatku k diplomu. *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, © MŠVVŠ SR. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/system-vysokeho-skolstva-v-sr-sucast-dodatku-k-diplomu/>.

ŠIOV. 2013. *Štátny vzdelávací program pre skupinu učebných a študijných odborov 26 Elektrotechnika* [online]. Bratislava : MŠVVAŠ SR. 226 s. [cit. 2017-08-30]. Dostupné na: http://www.siov.sk/Documents/08-11-2016/%C5%A0VP_26%20Elektrotechnika.pdf.

ŠIOV. 2015. *Priradovanie úrovni Slovenského kvalifikačného rámca : metodika pre pracovnú skupinu pre tvorbu národného kvalifikačného rámca* [online]. Bratislava : ŠIOV. 18 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/metodika_priradovania_urovni_nkr.pdf.

ŠIOV. 2015. *Prirad'ovacia správa Slovenského kvalifikačného rámca voči Európskemu kvalifikačnému rámcu* [online]. Bratislava : ŠIOV. 110 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25016>.

Štatistická ročenka - materské školy. *Centrum vedecko-technických informácií SR* [online]. [Bratislava], [© CVTI SR]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia/statisticka-rocenka-materske-skoly.html?page_id=9602.

Študijné a učebné odbory (ŠaUO). *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, © MŠVVŠ SR. [cit. 2016-09-14]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/18673-sk/studijne-a-ucebne-odbory-sauo/>.

Tools. *European higher education area and Bologna process* [online]. [Paris], [© Bologna Secretariat]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.ehea.info/pid34260/tools.html>.

Top školy. *Rozvoj stredného odborného vzdelávania* [online]. [Bratislava], [© RSOV]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné na: http://www.potrebyovp.sk/top_skoly.

VANTUCH, J. 2013. *Komparatívna analýza kvalifikačných rámcov vo vzťahu k formálnemu a neformálnemu vzdelávaniu/učeniu sa 4 - 5 úrovne EKR* [online]. Bratislava : NÚCŽV. 15 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://nuczv.sk/images/projekty/medzinarodne/Analýza_NKR_NUCZV8thess.docx.

VANTUCH, J. 2016. *Country report Slovakia 2016: update to the European inventory on validation of non-formal and informal learning* [online]. Thessaloniki : Cedefop. 16 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2016/2016_validate_SK.pdf.

VANTUCH, J. a kol. 2013. *Analýza národných systémov kvalifikácií vo vybraných krajinách EÚ* [online]. Bratislava : ŠIOV. 203 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/analyzansk.pdf>.

VANTUCH, J. a kol. 2014. *Analýza Európskeho kvalifikačného rámca a národných kvalifikačných rámcov vo vybraných krajinách EÚ* [online]. Bratislava : ŠIOV. 221 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://www.kvalifikacie.sk/sites/nsk/files/images/Dokumenty/analyza_ekr_nkr_eu.pdf.

VANTUCH, J., JELÍNKOVÁ, D. 2012. *European credit system for vocational education and training: feasibility study for the Slovak Republic* [online]. Bratislava : SAAIC. 68 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: http://web.saaic.sk/llp/sk/doc/ecvet/vystupy/ECVET_feasibility_study_for_Slovakia.pdf.

VLÁDA SR. 2009. *Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 105 zo 4. februára 2009 k návrhu implementácie Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky* [online]. Bratislava : ÚV SR. 2 s. [cit. 2017-08-22]. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-5819?prefixFile=u>.

VŠZaSP SV. ALŽBETY. *Profil absolventa prvého stupňa študijného odboru sociálna práca* [online]. Bratislava : VŠZaSP SvA. 4 p. [cit. 2017-07-10]. Dostupné na: <https://www.vssvalzbety.sk/userfiles/REKTORAT/ProfilBCSP.pdf>.

Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 614/2002 Z. z. o kreditovom systéme štúdia v znení neskorších predpisov.

Vyhláška Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 243/2012 Z. z., ktorou sa vydáva Štatistická klasifikácia odborov vzdelania.

Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.